**UNIVERSITATEA „ALEXANDRU IOAN CUZA” DIN IAȘI**
**FACULTATEA DE DREPT**

**COMUNICĂRI ȘTIINȚIFICE CU OCAZIA MANIFESTĂRILOR *DIES ACADEMICI***

# CONFERINȚA NAȚIONALĂ

## „Dreptul între constante și schimbări de paradigmă”

***23 octombrie 2026***

## *BROȘURĂ /BOOK OF ABSTRACTS*

## 🏛 Secțiunea I

- **Carmen Moldovan** (*Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași*)

*Curtea Penală Internațională sub presiunea Statelor Unite ale Americii: Sancțiuni, extrateritorialitate și autonomie digitală* / The ICC Under USA Pressure: Sanctions, Extraterritoriality, and Digital Autonomy

*Rezumat*. Prezentul articol analizează escaladarea tensiunilor dintre Statele Unite ale Americii și Curtea Penală Internațională, concentrându-se pe modul în care deciziile politice, sancțiunile economice și atacurile publice ale Washingtonului afectează funcționarea și independența instanței de la Haga. Punctul central al studiului este aplicarea extrateritorială a legislației și deciziilor executive americane - de la sancțiuni individuale împotriva procurorilor și judecătorilor, până la amenințări privind delegitimarea și „distrugerea” funcțională a Curții. Articolul evidențiază o dimensiune mai puțin explorată a acestei confruntări: „arma tehnologică” și dependența de corporațiile multinaționale americane (precum Microsoft). Ca răspuns la efectul paralizant al sancțiunilor și la riscul izolării digitale, Curtea Penală Internațională a adoptat o decizie strategică prin renunțarea la Microsoft și tranziția către software cu sursă deschisă (openDesk). Lucrarea examinează de asemenea, noțiunea „suveranității digitale”, care a devenit un pilon esențial pentru protejarea rezilienței și suveranității jurisdicționale a sistemului de justiție penală internațională.

*Abstract*. The paper examines the escalating tension between the United States and the International Criminal Court, focusing on how USA political decisions, unilateral sanctions, and hostile public discourse threaten the operations and institutional independence of the Hague court. At the core of this analysis is the extraterritorial application of USA domestic law and executive orders, which target ICC prosecutors and judges while aiming to subvert the Court's jurisdiction. The article addresses a critical yet under-researched dimension of this conflict: the weaponization of deep software dependencies on US tech conglomerates (such as Microsoft) and the resulting chilling effect of overcompliance by private vendors. In response to potential operational paralysis, the Court initiated a strategic shift away from proprietary US software toward open-source alternatives (openDesk). The study argues that achieving "digital sovereignty" through open-source software has become essential to preserving jurisdictional independence and operational resilience in modern international criminal justice.

- **Corina-Oana Mazilu** (*Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași*)

*Avatarurile entităților de capitalizare a brevetelor* / *The manifestations of Patent Assertion Entities*

*Rezumat*. În prezenta incursiune ne propunem să conturăm o imagine cât mai fidelă a rolurilor pe care entitățile de capitalizare a brevetelor le au pe pieţele în care activează. Cu privire la aceste tipuri de entități au fost exprimate o serie de opinii în literatura de specialitate, creându-se o dihotomie de tipul rol pozitiv – rol negativ. În acest context, urmărim identificarea de răspunsuri la întrebarea: „Ce se află dincolo de interfață?". În concret, ne vom concentra asupra evidențierii diverselor ipostaze sub care se manifestă aceste entități în calitatea lor de actori pe piața brevetelor. De la momentul apariției acestor entități și până în prezent, rolurile acestora s-au nuanțat, s-au reconfigurat, motiv pentru care apreciem esențială stabilirea unui cadru mai larg de referință în raport de acestea. În realizarea acestui demers, vom aborda în linii generale conceptul de piață a brevetelor, vom determina funcțiile acesteia, ca, ulterior, să trecem la analiza într-o formulă sintetică a modalităților de manifestare ale entităților de capitalizare a brevetelor în cadrul pieţelor în care operează.

*Abstract*. In the present inquiry, we aim to provide as faithful a picture as possible of the roles that Patent Assertion Entities play in the markets in which they are active. Regarding these types of entities, a number of views have been expressed in the scholarly literature, thereby creating a dichotomy of the positive role- negative role type. In this context, we to seek to identify answers to the question: „What lies beyond the interface?". More specifically, we will focus on highlighting the various manifestations of these entities in their capacity as actors in the patent market. From the moment these entities emerged to the present day, their roles have become more nuanced and have been reconfigured, which is why we consider it essential to establish a broader frame of reference in relation to them. In undertaking this endeavour, we will outline the concept of the patent market in broad terms and determine its functions and subsequently proceed to a concise analysis of the ways in which Patent Assertion Entities manifest themselves within the markets in which they operate.

- **Alexandru Chistruga** (*Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza" din Iași*)

  *Repolitizarea contractului internațional. Autonomia de voință în noua ordine geoeconomică / The Repoliticisation of International Contracts. Party Autonomy in the New Geoeconomic Order*

*Rezumat*. Începând cu anul 2022, sancțiunile economice și celelalte măsuri de securitate economică au devenit un factor constant al comerțului internațional. Interdicțiile privind energia, restricțiile aplicabile semiconductorilor și materiilor prime critice, limitarea accesului la finanțare sau transport și măsurile împotriva eludării sancțiunilor arată că o tranzacție permisă la momentul încheierii contractului poate deveni ulterior dificil sau chiar imposibil de executat. În același timp, operatorii economici își adaptează rutele, modalitățile de plată, furnizorii și clauzele contractuale, iar statele răspund prin noi restricții, derogări sau licențe. În acest context, urmărim modul în care riscul geopolitic pătrunde în arhitectura contractului internațional și modifică funcția autonomiei de voință. Susținem că, în noua ordine geoeconomică, analiza unei afaceri internaționale nu se mai poate limita la legalitatea tranzacției la momentul încheierii contractului, ci trebuie să ia în considerare și posibilitatea ca

executarea acesteia să fie afectată de modificarea ulterioară a cadrului sancționatoriu și de securitate economică.

*Abstract*. Since 2022, economic sanctions and other economic security measures have become a constant feature of international trade. Restrictions on energy, semiconductors and critical raw materials, limitations on access to finance or transport, and measures aimed at preventing sanctions circumvention show that a transaction permitted at the time a contract is concluded may later become difficult or even impossible to perform. At the same time, economic operators adapt their routes, payment arrangements, suppliers and contractual clauses, while states respond by introducing new restrictions, exemptions or licences. Against this background, we examine how geopolitical risk enters the architecture of the international contract and alters the function of party autonomy. We argue that, in the new geoeconomic order, the assessment of an international transaction can no longer be limited to its legality at the time of contracting but must also take into account the possibility that its performance may be affected by subsequent changes in sanctions and economic security rules.

- **Ioana Olariu** ( *Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza din Iași)*)

*„Dreptul de a avea drepturi”: paradoxul apatridiei în dreptul internațional / “The Right to Have Rights”: Statelessness Between the Universality of Human Rights and State Sovereignty*

*Rezumat*. În materia apatridiei, distanța dintre recunoașterea unui drept și posibilitatea exercitării sale este deosebit de vizibilă. Este tocmai paradoxul „dreptului de a avea drepturi”. Convenția din 1954 definește persoana apatridă și stabilește un regim de protecție, însă nu instituie o procedură de determinare a acestui statut. Lucrarea urmărește consecințele acestei lacune procedurale asupra raportului dintre obligațiile internaționale ale statelor și competența lor în materie de cetățenie. Prima parte este consacrată caracterului declarativ al recunoașterii apatridiei și obligației de identificare care poate fi desprinsă din finalitatea Convenției. Cea de-a doua analizează situația României, unde apatridia poate fi identificată incidental în alte proceduri, fără a exista un mecanism autonom de determinare. Sunt avute în vedere dificultățile de probă, incertitudinea privind autoritatea competentă și consecințele asupra exercitării drepturilor. Întrebarea centrală este dacă un stat poate asigura protecția impusă de dreptul internațional atunci când ordinea sa juridică nu oferă o cale efectivă de recunoaștere.

*Abstract*. In the context of statelessness, the gap between the recognition of a right and the possibility of exercising it becomes particularly apparent. This reflects the paradox of the “right to have rights”. The 1954 Convention defines a stateless person and establishes a framework for protection, yet it does not provide a procedure for determining statelessness. This paper examines the implications of this procedural gap for the relationship between states’ international obligations and their sovereign authority over nationality matters. The first part addresses the declaratory nature of statelessness recognition and the obligation to identify stateless persons that may be

inferred from the Convention's purpose. The second part focuses on Romania, where statelessness may be identified incidentally through other administrative procedures, in the absence of a dedicated determination mechanism. Particular attention is given to evidentiary difficulties, uncertainty regarding institutional competence, and their consequences for the exercise of rights. The central question is whether a state can effectively fulfil its international obligations when its domestic legal framework provides no effective means of recognising those entitled to protection.

- **Matilda Mason** (*Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza" din Iași*)

  *Autodeterminarea, integritatea teritorială și obligația de nerecunoaștere: continuitate și schimbări de paradigmă în dreptul internațional contemporan / Self-Determination, Territorial Integrity and the Obligation of Non-Recognition: Continuity and Paradigm Shifts in Contemporary International Law*

*Rezumat*. Controversele secesioniste contemporane evidențiază tensiunile dintre principiile fundamentale ale dreptului internațional, precum dreptul popoarelor la autodeterminare, integritatea teritorială a statelor și interzicerea folosirii forței, ridicând întrebări cu privire la coerența ordinii juridice internaționale. Prezenta lucrare își propune să examineze aceste tensiuni printr-o analiză juridică comparativă a cazurilor Donbas, Crimeea și Kosovo, făcând distincția între revendicările de autodeterminare, legalitatea declarațiilor de independență și consecințele juridice ale recunoașterii internaționale. Cercetarea se bazează pe examinarea surselor primare, a jurisprudenței Curții Internaționale de Justiție și a literaturii de specialitate, cu referire în special la Avizul consultativ din 2010 privind Kosovo și la articolele 40 și 41 din Proiectul de articole privind răspunderea statelor pentru fapte internațional ilicite (ARSIWA), referitoare la încălcările grave ale obligațiilor care decurg din norme imperative (jus cogens) și la consecințele acestora. Lucrarea urmărește să evalueze în ce măsură obligația de nerecunoaștere permite diferențierea revendicărilor secesioniste de situațiile teritoriale create prin încălcări grave ale dreptului internațional, analizând totodată continuitatea principiilor fundamentale și evoluția aplicării acestora.

*Abstract*. Contemporary secessionist disputes are highlighting tensions between fundamental principles of international law, such as the right of people to self-determination, the territorial integrity of States and the prohibition of the use of force, raising questions about the consistency of the international legal order. This paper aims to examine these tensions through a comparative legal analysis of Donbass, Crimea and Kosovo, distinguishing between claims to self-determination, the legality of declarations of independence and the legal consequences of international recognition. The research is based on an examination of primary sources, the case law of the ICJ and academic literature, with particular reference to the 2010 Advisory Opinion on Kosovo and Articles 40 and 41 of the ARSIWA, concerning serious breaches of obligations arising under peremptory norms (jus cogens) and their consequences. The paper seeks to assess the extent to which the obligation of non-recognition distinguishes secessionist claims from territorial situations created through serious

violations of international law, while also evaluating the continuity of fundamental principles and the evolution of their application.

- **Mădălina-Gabriela Guță** (*Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza" din Iași*)

  *Legea în oglinda sistemelor juridice contemporane: rădăcini, mutații și perspective emergente / The law in the mirror of contemporary legal systems: roots, mutations and emerging perspectives*

*Rezumat*. Legea, ca izvor al dreptului și instrument de organizare a relațiilor sociale, ocupă un loc central în sistemele juridice contemporane. Cu toate acestea, înțelegerea rolului său nu se poate face într-un mod omogen, dat fiind că poziția pe care legea o ocupă în ordinea ierarhică a izvoarelor dreptului diferă în funcție de sistemul juridic. În plus, diversificarea izvoarelor, metamorfozele de la nivelul statelor și consolidarea cooperării transfrontaliere au modificat treptat funcțiile și modul de aplicare al acesteia. Din această perspectivă, cercetarea urmărește să răspundă la următoarea întrebare: legea este pretutindeni, sursa principală de drept sau importanța sa fluctuează în funcție de sistemele juridice? În scopul clarificării acestei chestiuni, dar și pentru exploatarea convergențelor și disparităților dintre sistemele mixte și sistemul de drept continental european, dreptul comparat devine un instrument crucial, prin intermediul căruia vom putea urmări liniile de continuitate, rupturile și noile arhitecturi ale legii în comunitățile contemporane.

*Abstract*. The law, as a source of law and an instrument for organising social relations, occupies a central place in contemporary legal systems. However, its role cannot be understood in a uniform manner, given that the position the law occupies in the hierarchical order of sources of law varies depending on the legal system. Furthermore, the diversification of sources, changes at the national level and the strengthening of cross-border cooperation have gradually altered the functions and manner of application of the law. From this perspective, this research aims to answer the following question: is the law everywhere the primary source of law, or does its importance vary depending on the legal system? In order to clarify this issue, and also to explore the convergences and disparities between mixed legal systems and the continental European legal system, comparative law becomes a crucial tool, through which we can trace the lines of continuity, the breaks and the new architectures of law in contemporary societies.

- **Constantin Busuioc** (*Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza" din Iași*)

  *Unele considerații privind mecanismele răspunderii pentru sistemele de arme autonome în lumina textelor de lucru ale Grupului de Experți Guvernamentali / Some Considerations on the Mechanisms of Responsibility for Autonomous*

*Weapon Systems in Light of the Working Texts of the Group of Governmental Experts under the Convention on Certain Conventional Weapons*

*Rezumat*. Scopul articolului este să analizeze dispozițiile privind răspunderea pentru sistemele de arme autonome letale (LAWS) din textul de lucru al Grupului de Experți Guvernamentali (GGE) din cadrul Convenției asupra Anumitor Arme Convenționale (CCW), în versiunile din decembrie 2025 și iunie 2026, precum și în raportul final adoptat în septembrie 2026. Totodată, se evaluează dacă textul oferă un cadru efectiv de atribuire a răspunderii statale și individuale atunci când utilizarea acestor sisteme conduce la încălcări ale dreptului internațional umanitar. Analiza evidențiază că textul prezintă limitări semnificative în raport cu provocările pe care uzul de forță prin astfel de mijloace de luptă le ridică pentru instituția răspunderii. Propunerea centrală este ca demersul normativ să privilegieze eficacitatea mecanismelor de angajare a răspunderii. Transpunerea tiparelor tradiționale de atribuire a răspunderii nu constituie o opțiune fezabilă, deoarece soluțiile normative au fost concepute într-un moment în care rezultatul uzului de forță nu putea fi prevăzut decât de oameni. În final, concluzia este că, în lipsa unor mecanisme efective, riscul unui deficit de răspundere persistă, în vreme ce utilizarea necontrolată a LAWS continuă să crească.

*Abstract*. The purpose of this article is to analyse the provisions on responsibility for lethal autonomous weapon systems (LAWS) in the rolling text of the Group of Governmental Experts (GGE) under the Convention on Certain Conventional Weapons (CCW), in its December 2025 and June 2026 versions, as well as in the final report adopted in September 2026. It also assesses whether the text provides an effective framework for attributing State and individual responsibility where the use of such systems results in violations of international humanitarian law. The analysis shows that the text has significant limitations in relation to the challenges that the use of force through such means of warfare poses for the institution of responsibility. The central proposal is that the normative approach should prioritise the effectiveness of the mechanisms for engaging responsibility. Transposing traditional patterns of attributing responsibility is not a feasible option, since the existing normative solutions were designed at a time when the outcome of the use of force could be foreseen only by humans. Finally, the conclusion is that, in the absence of effective mechanisms, the risk of a responsibility gap persists, while the uncontrolled use of LAWS continues to grow.

- **Smaranda-Georgiana Azamfirei** (*Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza" din Iași*)

*Consecințele imunității jurisdicționale a organizațiilor internaționale asupra soluționării disputelor cu personalul angajat /* The Implications of the Jurisdictional Immunity of International Organizations for the Settlement of Employment Disputes

*Rezumat*. Modalitatea de înființare și funcționare a organizațiilor internaționale a generat, odată cu dezvoltarea activității acestora și în afara statelor gazdă pe teritoriul cărora se află sediul, necesitatea recunoașterii capacității juridice ca fiind distinctă față

de cea a statelor membre. Drept consecință directă a aptitudinii de a exercita drepturi și asuma obligații de drept internațional public, a devenit fundamentală analiza naturii și rolului imunității de jurisdicție de care beneficiază organizațiile internaționale, atât în ceea ce privește relațiile cu entitățile private, cât și din perspectiva raporturilor juridice cu personalul angajat. În vederea asigurării accesului la metode alternative pentru soluționarea problemelor ce decurg din contractul de muncă încheiat cu organizațiile internaționale, caracterul funcțional al imunității a fost influențat de preîntâmpinarea riscului de negare a justiției. În această lumină, practica judiciară națională prin care s-a statuat imperiozitatea respectării drepturilor și intereselor legitime ale angajaților, inclusiv sub aspectul existenței cadrului jurisdicțional care să permită formularea cererilor împotriva organizațiilor internaționale, a fost recunoscută de către Comisia de Drept Internațional ca reprezentând punctul de referință în identificarea modalităților de soluționare a disputelor dintre organizație și personalul angajat. Prezentul articol își propune să examineze dacă, în temeiul dreptului internațional cutumiar ori în baza normelor convenționale, se distinge obligația organizațiilor internaționale de a înființa o jurisdicție administrativă, respectiv dacă se produc efecte restrictive asupra imunității jurisdicționale a acestora.

*Abstract*. The manner in which international organizations are established has, alongside the expansion of their activities beyond the host States where their headquarters are located, given rise to the need to recognize their legal personality as distinct from that of their member States. As a direct consequence of their capacity to exercise rights and obligations under public international law, the analysis of the nature and role of the jurisdictional immunity enjoyed by international organizations has become essential, both in their relations with private entities and in the context of legal relations with their employees. In order to ensure access to alternative dispute settlement remedies for addressing issues arising from employment contracts, the functional character of immunity has increasingly been shaped by the need to prevent the risk of a denial of justice. In this regard, national practice affirming the imperative of respecting rights and legitimate interests of the staff members, including by ensuring the availability of a judicial forum through which claims may be brought against international organizations, has been acknowledged by the International Law Commission as a key point in identifying mechanisms for resolving disputes between international organizations and their staff. This article seeks to examine whether international organizations are under an obligation, under customary international law or treaty provisions, to establish an administrative tribunal and, accordingly, whether any limitations may be imposed on their jurisdictional immunity.

- **Sebastian Antoce** (*Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza" din Iași*)

  *Aplicarea națională a Data Act – între aplicabilitatea directă și fragmentarea instituțională / The national implementation of the Data Act – between direct applicability and institutional fragmentation*

*Rezumat*. În prezentul studiu, vom realiza o analiză comparativă a măsurilor naționale adoptate pentru aplicarea Regulamentului (UE) 2023/2854 (Data Act) în Malta, Țările de Jos și România. Astfel, analizând soluțiile instituționale alese de fiecare stat, se poate observa o fragmentare a cadrului institutional. Plecând de la încredințarea aplicării către autoritatea pentru inovare digitală în Malta, se va analiza și competența partajată între autoritatea de concurență și cea de protecție a datelor în Țările de Jos, cât și concentrarea atribuțiilor în mâna autorității de reglementare din domeniul comunicațiilor, în proiectul din România.
Pe parcursul analizei, vom examina raportul dintre aplicabilitatea directă a regulamentului și necesitatea unor măsuri naționale de desemnare a autorităților, de sancționare și de soluționare a litigiilor. În ciuda diferențelor, toate soluțiile ridică aceeași problemă, și anume caracterul efectiv al remediilor împotriva clauzelor contractuale abuzive reglementate de capitolul IV. Prin urmare, se oferă o perspectivă asupra fragmentării instituționale din această materie și a implicațiilor pentru contractele având ca obiect date generate de produsele conectate.

*Abstract*. This study presents a comparative analysis of the national measures adopted to implement Regulation (EU) 2023/2854 (the Data Act) in Malta, the Netherlands, and Romania. An examination of the institutional solutions chosen by each state reveals a fragmented institutional framework. The analysis ranges from the assignment of enforcement duties to the digital innovation authority in Malta and the shared competence between the competition and data protection authorities in the Netherlands, to the concentration of powers within the communications regulatory authority under the Romanian draft legislation. Throughout the analysis, we examine the relationship between the Regulation's direct applicability and the need for national measures regarding the designation of authorities, the imposition of sanctions, and dispute resolution. Despite their differences, all these approaches raise the same issue: the effectiveness of remedies against the unfair contractual terms regulated by Chapter IV. Consequently, the study offers insight into the institutional fragmentation in this field and its implications for contracts concerning data generated by connected products.

**Secțiunea a II-a**

- **Mihai Dunea** (*Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza" din Iași*)

  *Surprinderea unor constante, respectiv a unor schimbări de paradigmă în materia cauzelor de agravare a răspunderii penale în dreptul penal naţional / Identifying some constants and some paradigm shifts regarding the grounds for aggravation of criminal liability in Romanian national criminal law*

*Rezumat*. Printre alte aspecte situate, în materia dreptului penal, între constante stabile și încercări de implementare (mai reușite ori mai puțin inspirate) a unor schimbări de paradigmă, se numără, cu siguranță, și domeniul vast al cauzelor de agravare a răspunderii penale. Fie că referirea vizează, în rândul acestor instituții importante ale dreptului penal material, materia majorității formelor de manifestare a pluralității de infracțiuni, ori ipotezele suficient de numeroase ale circumstanțelor agravante, fie că se

referă, dimpotrivă, la unica formă de manifestare a unității infracționale care se prezintă, formal, sub această natură juridică (infracțiunea continuată), ori la punctualele ipostaze sub care se înfăţişează instituţia generală a agravării potenţiale a răspunderii penale a făptuitorului care urmăreşte obţinerea unui folos patrimonial prin recurgere la actul infracţional, pot fi întâlnite deopotrivă, atât în raport de cauzele generale de agravare a răspunderii penale, cât şi de variatele instituţii speciale cu rol similar, multiple exemple de soluţii "clasice" / "tradiţionale" menţinute de legiuitorul penal actual în considerarea funcţionalităţii lor deja dovedite, cât şi abordări noi, dorit inovatoare, a căror eficienţă şi utilitate este de determinat abia de acum încolo (în viitor). Materialul de faţă vizează abordarea, selectivă, a unor aspecte legate de aceste instituţii juridico-penale (cauzele de agravare), în lumina specifică a raportului dinamic dintre ante-menţionatele constante în materie (pe de o parte), respectiv unele modificări contemporane de viziune normativă (pe de altă parte).

*Abstract*. Among other aspects within the realm of criminal law - situated somewhere between enduring constants and attempts to implement (with varying degrees of success or inspiration) some paradigm shifts - one must certainly include the vast field of those legal mechanisms that serve as grounds for aggravating criminal liability. The references in this area are extensive and concern significant institutions of substantive criminal law. They range from the subject matter of most forms of plurality of offenses to the—quite numerous—instances of aggravating circumstances; or they may refer to anything from the sole form of manifestation of criminal unity that formally presents itself under this legal nature -namely, the continuing offense - to the specific instances in which the general concept of the potential aggravation of an offender's criminal liability manifests itself on grounds that the offender seeked to obtain a pecuniary benefit by resorting to criminal conduct. Thus, one can find - both in relation to general grounds for the aggravation of criminal liability and in connection with various special legal mechanisms serving a similar purpose - numerous examples of "classic" or "traditional" solutions retained by the current criminal legislator due to their proven functionality, as well as new, intentionally innovative approaches whose efficiency and utility remain to be determined in the future. The present material aims to selectively address certain aspects concerning these criminal law institutions (aggravating factors), viewed through the lens of the dynamic relationship between the aforementioned established principles in this field (on the one hand) and certain contemporary shifts in normative perspective (on the other hand).

- **Marius Balan** (*Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza" din Iași*)

  *Relevanța practică a definirii conceptului de stat de drept /* The practical relevance of defining the concept of the rule of law

*Rezumat*. Invocată din abundență în discursul public și în limbajul de specialitate și în practica instanțelor de contencios constituțional, domnia legii a devenit o componentă esențială a culturii politice și juridice a lumii libere. Succesul pe plan politic și doctrinar juridic al acestui concept-umbrelă, înglobând un număr considerabil de norme și principii ale constituționalismului liberal se datorează în bună parte ambiguității sale.

Definirea statului de drept întrunește doar un consens nominal din partea autorilor de drept public. Există un acord cvasiunanim asupra imperativului supremației legii în raport cu voința arbitrară a oamenilor, dar nu există o formulare clară și univocă, general acceptată. Statalitatea de drept vizează în esență o cultură a măsurii, care trebuie însă redefinită în condițiile în care există o tendință clară de juridicizare a vieții sociale. Prin aceasta, ea dobândește o dinamică proprie, capătă contururi schimbătoare și conotații neașteptate. O cartografiere mai precisă al acestui concept poate fi realizată prin examinarea principiilor constituționale de rang comparabil („principii concurente": democrația, separația puterilor, garantarea drepturilor fundamentale etc.) și a principiilor subsumate statului de drept sau generate de acesta. Lucrarea de față analizează aceste principii, pe baza doctrinei și practicii justiției constituționale europene și românești.

*Abstract*. Frequently referred to in public discourse, academic legal literature and the practice of constitutional courts, the rule of law has become an essential component of the political and legal culture of the free world. The political and legal-doctrinal success of this catch-all concept, which encompasses a considerable number of norms and principles of liberal constitutionalism, is largely due to its ambiguity. The definition of the rule of law enjoys only a nominal consensus amongst public law scholars. There is a near-unanimous agreement on the imperative of the supremacy of the law over the arbitrary will of individuals, but there is no clear, unambiguous and universally accepted formulation. The rule of law essentially refers to a culture of moderation, which must, however, be redefined in light of a clear trend towards the legalisation of social life. In doing so, it acquires a dynamic of its own, taking on shifting contours and unexpected connotations.
A more precise mapping of this concept can be achieved by examining constitutional principles of comparable standing ('concurrent principles': democracy, the separation of powers, the guaranteed fundamental rights, etc.) and the principles subsumed under the rule of law or generated by it. This paper analyses these principles, drawing on the doctrine and practice of European and Romanian constitutional justice.

- **Ancuța Elena Franț** (*Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza" din Iași*)

  *Dincolo de certitudini: noi paradigme în abordarea problemei drogurilor / Beyond Certainties: New Paradigms in Addressing the Drug Problem*

*Rezumat*. Abordarea fenomenului drogurilor se află într-un proces de reevaluare, care pune sub semnul întrebării eficiența metodelor predominant represive. Amploarea fenomenului și evoluția consumului evidențiază necesitatea unor noi strategii, fundamentate pe cercetări științifice interdisciplinare. Unele state au dezincriminat deținerea pentru consum propriu a drogurilor, optând pentru alternative la sancțiunile penale, fără ca aceasta să aibă semnificația legalizării substanțelor respective. Comisia Latino-Americană pentru Droguri și Democrație a susținut încă din 2009 necesitatea schimbării paradigmei de abordare a problemei drogurilor, prin tratarea consumului ca problemă de sănătate publică și concentrarea acțiunilor represive asupra criminalității organizate. Uniunea Europeană promovează o abordare echilibrată, multidisciplinară,

care integrează domenii precum sănătatea publică, securitatea și respectarea drepturilor omului. În România, o propunere legislativă depusă în octombrie 2026 are în vedere dezincriminarea deținerii drogurilor pentru consum propriu, ceea ce ar presupune înlocuirea răspunderii penale cu răspunderea contravențională. În acest context, se impune examinarea critică a paradigmelor existente și a propunerilor de schimbare, precum și a rolului Criminalisticii în conturarea unor răspunsuri eficiente la problema drogurilor.

*Abstract*. The approach to the drug problem is undergoing a process of reassessment that calls into question the effectiveness of predominantly repressive methods. The scale of the phenomenon and trends in drug use highlight the need for new strategies grounded in interdisciplinary scientific research. Some countries have decriminalised the possession of drugs for personal use, opting for alternatives to criminal sanctions, without this amounting to the legalisation of the substances concerned. As early as 2009, the Latin American Commission on Drugs and Democracy advocated a paradigm shift in addressing the drug problem, by treating drug use as a public health issue and focusing repressive measures on organised crime. The European Union promotes a balanced, multidisciplinary approach encompassing areas such as public health, security and respect for human rights. In Romania, a legislative proposal submitted in October 2026 seeks to decriminalise drug possession for personal use, which would entail replacing criminal liability with administrative liability. In this context, a critical examination of existing paradigms and proposed changes is warranted, alongside an assessment of the role of forensic science in shaping effective responses to the drug problem.

- **Diana-Mihaela Cheptene-Micu** (*Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza" din Iași*)

  *Evadare din familiar, dar și din necunoscut? / Escape from the familiar, but also from the unknown?*

*Rezumat*. Evadarea este una dintre infracțiunile care se află sub reflectorul jurisprudenței viitoare, prin prisma modificărilor aduse art. 285 din Codul penal, prin care s-a introdus o nouă variantă asimilată, fiind considerată evadare fapta condamnatului de a nu se prezenta la organul de poliție în vederea punerii în executare a mandatului de executare a pedepsei în termen de 7 zile de la data la care a rămas definitivă hotărârea. Dacă doctrina și jurisprudența consolidaseră moduri previzibile de aplicare a normei de incriminare a evadării, noutatea introdusă prin Legea nr. 19/2025 va genera soluții variate, cel puțin din necorelarea acestor modificări cu prevederile procesual penale în vigoare, care nu prevăd expres obligația prealabilă de a i se comunica condamnatului data la care trebuie să se prezinte pentru executare, dar și din perspectiva posibilității de excludere din sfera ilicitului penal a situațiilor în care există un motiv întemeiat al neprezentării.

*Abstract*. Escape is one of the crimes that is under the spotlight of future jurisprudence, in the light of the amendments brought to art. 285 of the Criminal Code, which introduced a new assimilated variant, being considered escape the act of the convicted person of

not appearing at the police body in order to execute the warrant for the execution of the sentence within 7 days from the date on which the decision became final. If the doctrine and jurisprudence had consolidated foreseeable ways of applying the rule criminalizing escape, the novelty introduced by Law no. 19/2025 will generate various solutions, at least from the non-correlation of these amendments with the criminal procedural provisions in force, which do not expressly provide for the prior obligation to communicate to the convicted person the date on which he must appear for execution, but also from the perspective of the possibility of excluding from the scope of the criminal offense situations in which there is a good reason for non-appearance.

- **Daniel Atasiei** (*Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza" din Iași*)

  *Cu toate cărțile pe masă? Obligația acuzării de a dezvălui apărării probele relevante – de la reperele dreptului actual la un posibil model român de disclosure* / All cards on the table? The Prosecution's duty to disclose relevant evidence to the defence – from the current legal framework to a possible Romanian disclosure model

*Rezumat*. Lucrarea analizează dacă dreptul apărării de a consulta dosarul penal este suficient pentru respectarea procesului echitabil sau trebuie completat printr-o obligație pozitivă și continuă a acuzării de a dezvălui probele relevante aflate în posesia organelor judiciare. Sunt examinate fundamentele acestei obligații în art. 6 CEDO, art. 47 și 48 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene și Directiva 2012/13/UE, alături de soluții de drept comparat. În dreptul român sunt analizate obligația administrării probelor în favoarea și în defavoarea inculpatului, accesul la dosar și loialitatea procesuală. O atenție distinctă este acordată art. 142 alin. (6) C.proc.pen., care permite arhivarea la sediul Parchetului a datelor obținute din supravegherea tehnică considerate nerelevante și accesarea acestora în faza de judecată numai în prezența unor probe noi care să indice relevanța acestor probatorii. Este evaluată critic posibilitatea efectivă a apărării de a contesta această selecție fără a cunoaște conținutul datelor excluse. În final, sunt propuse o obligație continuă de disclosure, inventarierea materialelor necomunicate, controlul judiciar al restricțiilor și o declarație formală a procurorului privind îndeplinirea obligației.

*Abstract*. This paper examines whether the defence's right to access the criminal case file is sufficient to safeguard the right to a fair trial or should be supplemented by a positive and continuing duty on the prosecution to disclose relevant evidence held by criminal justice authorities. It examines the foundations of this duty under Article 6 ECHR, Articles 47 and 48 of the Charter of Fundamental Rights of the European Union, and Directive 2012/13/EU, together with selected comparative-law approaches. In Romanian law, the analysis focuses on the duty to gather evidence both for and against the accused, access to the case file, and procedural loyalty. Particular attention is paid to Article 142(6) of the Romanian Code of Criminal Procedure, which provides for data obtained through technical surveillance and deemed irrelevant to be archived at the Prosecutor's Office and judicially retrieved during the trial stage only where new evidence indicates the relevance of that material. The paper critically assesses whether

the defence can effectively challenge this selection without knowing the content of the excluded data. Finally, it proposes a continuing disclosure duty, an inventory of undisclosed material, judicial review of restrictions, and a formal declaration by the prosecutor confirming compliance with that duty.

- **George Claudiu Pupăzan** (*Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza" din Iași*)

  *Etica și integritatea în activitatea administrației publice locale / Ethics and integrity in the activity of local public administration*

*Rezumat*. Etica și integritatea în actul de administrare caracterizează orice acțiune a administrației publice locale în gestionarea eficientă a treburilor publice. Modul în care sunt luate deciziile în cadrul organelor de conducere ale unităților administrativ-teritoriale, autonomia locală mult prea extinsă, dar și modul în care se angajează răspunderea juridică a decidenților locali în realizarea propriilor atribuții, ridică serioase probleme de etică și de integritate. Astfel, vom încerca să expunem aceste probleme, să le analizăm dintr-o perspectivă socio-juridică și să identificăm cele mai bune soluții în vederea depășirii lor.

*Abstract*. Ethics and integrity in the act of administration characterize any action of local public administration in the efficient management of public affairs. The way in which decisions are made within the governing bodies of administrative-territorial units, the much too extensive local autonomy, as well as the situations in which local decision-makers are legally liable for the performance of their own duties, raise serious ethical and integrity issues. Thus, we will try to expose these problems, analyze them from a socio-legal perspective, and identify the best solutions to overcome them.

- **Mihai-Iulian Necula** (*Facultatea de Economie și Administrarea Afacerilor, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza" din Iași*)

  *Incriminarea și modificarea reglementărilor legale ca mijloace de adaptare a legii penale la transformârile sociale din domeniul mediului / Criminalization and modification of legal regulations as means of adapting criminal law to social transformations in the environmental field*

*Rezumat*. Legea penală conține atât prevederi imuabile, cât și reglementări fluctuante în timp. Transformările sociale determină legiuitorul să-și adapteze și politica penală la acestea, folosind instrumente consacrate precum incriminarea sau dezincriminarea, sau modificarea și completarea dispozițiilor existente. Aceste insituții de drept penal arată în ultimă instanță atitudinea societății în raport cu anumite valori care se vor a fi protejate sau față de care se constată o toleranță mai mare la un moment dat. Importanța tot mai mare a mediului înconjurător a determinat în plan european apariția Directivei (UE) 2024/1203 care trebuie transpusă în legislația statelor membre până la sfârșitul anului 2026. Transpunerea acestei directive în planul legislației penale române

presupune atât majorarea unor pedepse pentru fapte deja existente, cât și incriminarea unor fapte noi de ecocid.

*Abstract*. Criminal law contains both immutable provisions and regulations fluctuating over time. Social transformations determine the legislator to adapt criminal policy to them, using established instruments such as criminalization or decriminalization, or modification and completion of existing provisions. These criminal law institutions ultimately show the attitude of society in relation to certain values that are to be protected or for which a greater tolerance is observed at a given time. The increasing importance of the environment has determined at the European level the emergence of Directive (EU) 2024/1203, which must be transposed into the legislation of the Member States by the end of 2026. The transposition of this directive into Romanian criminal law involves both increasing penalties for already existing acts and incriminating new acts of ecocide.

- **Ioan Dumitru Apachiței** (*Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza" din Iași*)

  *Incidența teoriei „treptelor" în cazul măsurilor preventive / The Applicability of the "Steps" Theory to Preventive Measures*

*Rezumat*. Teoria „treptelor" a apărut în jurisprudența constituțională germană, fiind ulterior preluată și în jurisprudența constituțională română. Fiecare „treaptă" reprezintă un nivel de dozare a ingerinței asupra dreptului și presupune o analiză, în trei etape, asupra caracterului adecvat, caracterului necesar și a testului de proporționalitate (stricto sensu). Aceste cerințe se regăsesc inclusiv în conținutul art. 53 din Constituția României, respectiv în cuprinsul art. 202 Cod de procedură penală. Astfel, prezentul studiu urmărește să identifice modalitatea în care mecanismul de aplicare a teoriei „treptelor" poate fi transpus în criterii de dozare a ingerinței în cazul măsurilor preventive reglementate de Codul de procedură penală.

*Abstract*. The "steps" theory originated in German constitutional case law and was subsequently adopted in Romanian constitutional case law. Each "step" represents a level of intensity of the interference with a right and entails a three-stage analysis of suitability, necessity, and the proportionality test (stricto sensu). These requirements are also found in Article 53 of the Romanian Constitution and in Article 202 of the Code of Criminal Procedure. Accordingly, this study seeks to identify how the mechanism for applying the "steps" theory can be transposed into criteria for calibrating the interference in the case of the preventive measures regulated by the Code of Criminal Procedure.

- **Alexandru-Cristian Adochiței** (*Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza" din Iași,* Facultatea de Drept, Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca)

  *Exercitarea fără drept a unei profesii sau activități între paralelism și subsidiaritate: aspecte teoretice și practice privind medicii veterinari, psihologii și detectivii particulari / Unlawful Professional Practice Between Parallelism and Subsidiarity: Theoretical and Practical Aspects Regarding Veterinarians, Psychologists, and Private Investigators*

*Rezumat*. În esență, articolul 348 din Codul penal beneficiază de un statut special, fiind o incriminare întâlnită în ipostaze multiple. Dincolo de modelul clasic, consacrat de doctrină și analizat în prezentul studiu, exercitarea fără drept a unei profesii sau activități reprezintă un suport ideatic pentru o multitudine de comportamente considerate dăunătoare, devenind o veritabilă viziune de politică penală – un veritabil „jack of all trades". Pe cale de consecință, se impune verificarea confluenței dintre teorie și practică în zonele în care atenția este mai redusă din considerente de oportunitate. Deși, la prima vedere, protecția prin mijloace de drept penal pare ușor realizată prin introducerea unui element complementar în legea specială (mai ales dacă sancțiunea nu este una spectaculoasă), o analiză mai atentă relevă o perspectivă mai largă asupra paralelismului și subsidiarității în întreaga activitate de incriminare.

*Abstract*. In essence, Article 348 of the Criminal Code holds a special status, representing an offence with multiple facets. Beyond the classical model established by legal doctrine and analyzed in the present study, unlawful professional practice serves as a conceptual foundation for a multitude of harmful behaviors, thus becoming a true criminal policy view – a veritable "jack of all trades". Consequently, it is imperative to examine the confluence of theory and judicial practice in areas where attention is diminished on expediency bases. Although, at first glance, criminal law protection appears easily achieved by introducing a complementary element into special legislation (particularly if the sanction is not remarkable), a closer analysis reveals a broader perspective on parallelism and subsidiarity throughout the entire criminalization process.

### 🏛️ Secțiunea a III-a

- **Ioana Maria Costea** (*Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza" din Iași*)

  *Există un contencios bugetar? Și dacă da, unde? /* Is there such a thing as budgetary litigation? If so, where do we find it?

*Rezumat*. Dreptul bugetar este un spațiu normativ, care pretinde autonomie. Temeiul acestei revendicări este dată de lectura în triada: subiecte, obiect, procedură. În interiorul sistemului, observăm o organizare distributivă, de la resursa bugetară prin mecanismul de competențe al ordonatorilor de credite către beneficiarul final. Studiul

nostru își propune să conceptualizeze autonomia contencioasă în acest parcurs de comunicare, prin identificarea formelor de control administrativ și jurisdicțional aplicabile unui raport juridic bugetar de conflict.

*Abstract*. Budgetary law represents a normative sphere that lays claim to autonomy. The foundation of this claim emerges from an examination of the classical triad of subjects, object, and procedure. Within the legal framework, a distributive architecture can be identified, whereby budgetary resources are allocated through the powers conferred upon authorising officers and ultimately reach the final beneficiary. This study aims to conceptualise the autonomy of budgetary adjudication along this communicative trajectory by identifying the administrative and judicial mechanisms of review applicable to a conflictual budgetary legal relationship.

- **Despina-Martha Ilucă** (*Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza" din Iași*)

  *„Good game", venit impozabil? Provocări privind calificarea fiscală a veniturilor din e-sports / "Good Game," Taxable Income? Challenges in the Tax Classification of E-Sports Income*

*Rezumat*. Dezvoltarea sporturilor electronice, cunoscute ca e-sports, și apariția unor noi forme de remunerare a participanților la turnee ridică întrebări privind încadrarea fiscală a veniturilor obținute în acest domeniu. Premiile competiționale, sumele plătite jucătorilor profesioniști și veniturile provenite din sponsorizări au naturi juridice diferite, chiar dacă au ca sursă primară aceeași activitate. În acest context, lucrarea își propune să examineze provocările pe care le ridică aplicarea categoriilor fiscale existente veniturilor din e-sports, cu accent asupra criteriilor de delimitare și asupra elementelor transfrontaliere. Analiza urmărește să evidențieze în ce măsură cadrul normativ actual, național și internațional, oferă răspunsuri adecvate și punctele care generează probleme particulare de interpretare.

*Abstract*. The development of electronic sports, commonly known as e-sports, and the emergence of new forms of payment for tournament participants raise questions regarding the tax classification of income earned in this field. Prize money, amounts paid to professional players, and income derived from sponsorships have different legal characteristics, even when they originate from the same underlying activity. Against this background, this paper examines the challenges arising from the application of existing tax categories to e-sports income, with a particular focus on the criteria for distinguishing between different types of income and on cross-border aspects. The analysis seeks to assess the extent to which the current national and international legal framework provides adequate answers, as well as to identify areas that give rise to particular interpretative difficulties.

- **Ruslan Grigoraș, Olga Postolachi** (*Universitatea de Stat „Alecu Russo” din Bălți*)

  *Frontiera viitorului – digitalizarea activității vamale între identitate digitală, biometrie facială și supraveghere algoritmică / Borders of the Future – Digitalization of Customs Activity between Digital Identity, Facial Biometrics and Algorithmic Surveillance*

*Rezumat*. Transformarea digitală a frontierei europene reprezintă una dintre cele mai vizibile expresii ale schimbării de paradigmă în exercitarea autorității publice. Controlul tradițional, construit în jurul documentului, al prezenței fizice și al verificării efectuate de agentul uman, este progresiv înlocuit sau completat de sisteme automatizate, identitate digitală, date biometrice, interoperabilitatea bazelor de date și instrumente de inteligență artificială. În domeniul vamal, această transformare este însoțită de trecerea de la un model predominant declarativ și documentar către unul bazat pe date, analiză predictivă și management algoritmic al riscului. În domeniul controlului persoanelor la frontieră, utilizarea imaginii faciale și a altor identificatori biometrici conduce la apariția unei noi forme de verificare a identității, în care corpul uman însuși devine un element al infrastructurii digitale a frontierei. Articolul analizează implicațiile juridice ale acestei transformări, cu accent asupra recunoașterii faciale și inteligenței artificiale. Sunt examinate distincțiile dintre verificarea biometrică și identificarea biometrică, dintre identificare și supraveghere, precum și dintre automatizarea unei operațiuni administrative și delegarea efectivă a unei funcții de apreciere către un algoritm. Analiza urmărește în special tensiunea dintre eficiența controlului vamal și al frontierei, pe de o parte, și exigențele legalității, proporționalității, protecției datelor, transparenței și respectării drepturilor fundamentale, pe de altă parte. Problema esențială rezidă în aprecierea condițiilor juridice în care utilizarea identității digitale rămâne un instrument de identificare și control și în ce moment poate dobândi caracteristicile unei infrastructuri de monitorizare și supraveghere.

*Abstract*. The digital transformation of the European border represents one of the most visible expressions of the paradigm shift in the exercise of public authority. Traditional border control, built around the document, physical presence, and verification carried out by a human officer, is progressively being replaced or complemented by automated systems, digital identity, biometric data, interoperability of databases, and artificial intelligence tools. In the field of customs, this transformation is accompanied by a shift from a predominantly declarative and documentary model towards one based on data, predictive analysis, and algorithmic risk management. In the field of border control of persons, the use of facial images and other biometric identifiers is leading to the emergence of a new form of identity verification, in which the human body itself becomes an element of the digital infrastructure of the border. The article explores the legal implications of this transformation, with particular emphasis on facial recognition and artificial intelligence. It examines the distinctions between biometric verification and biometric identification, between identification and surveillance, as well as between the automation of an administrative operations and the effective delegation of a discretionary function to an algorithm. The analysis focuses in particular on the tension between the efficiency of customs and border control, on the one hand, and the

requirements of legality, proportionality, data protection, transparency, and respect for fundamental rights, on the other hand. The essential issue lies in determining the legal conditions under which the use of digital identity remains an instrument of identification and control and the point at which it may acquire the characteristics of a monitoring and surveillance infrastructure.

- **Maria Laiu-Tincu** (*Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza" din Iași*)

  *Divizarea patrimoniului și efectele produse în plan fiscal / The division of the patrimony and its tax implications*

*Rezumat*. De lege lata, nu există o formă de impunere care să aibă ca obiect patrimoniul ori chiar un segment al acestuia, însă bunurile sau veniturile componente ale acestora pot da naștere unor creanțe fiscale. Astfel, analiza noastră pornește de la identificarea ipotezelor, în care are loc o segmentare a patrimoniului, ope legis sau ca o expresie a voinței titularului, și a eventualelor creanțe fiscale care se pot naște din sau ca urmare a dinamicii bunurilor și/sau veniturilor componente a maselor patrimoniale astfel rezultate. În cele din urmă, dorim să clarificăm, pentru fiecare ipoteză de lucru, cine este subiectul impunerii și care este mecanismul stingerii creanțelor fiscale, fiind de interes pentru studiul nostru, cum operează îndestularea creanțelor fiscale, mai exact dacă se poate realiza din patrimoniul contribuabilului sau doar din masa patrimonială din care au izvorât.

*Abstract*. De lege lata, there is no form of taxation targeting the patrimony as a whole or even a specific segment thereof. However, the assets or income comprising it can give rise to tax claim. Thus, our analysis begins by identifying scenarios involving the segmentation of the patrimony, whether ope legis or by the will of the holder and the potential tax claims arising from the dynamics of the assets or income within the resulting patrimonial masses. Finally, for each scenario, we aim to clarify the identity of the taxpayer and the mechanism for extinguishing tax claims, focusing on how such claims are satisfied, specifically, whether payment can be drawn from the taxpayer's general patrimony or solely from the specific patrimonial mass that gave rise to the claim.

- **Robert Damaschin** (*Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza" din Iași*)

  *Libertatea contractuală a autorităților publice: între autonomia de voință, principiul legalității și consecințele asupra obținerii veniturilor publice /* Contractual Freedom of Public Authorities: Between Autonomy of Will, the Principle of Legality, and the Consequences for Public Revenue Collection

*Rezumat*.Libertatea contractuală constituie una dintre premisele fundamentale ale încheierii contractelor, reprezentând o expresie a autonomiei de voință a subiectelor de drept. Cu toate acestea, particularitățile raporturilor juridice din perspectiva

mecanismelor contractuale în care una dintre părțile contractate este o autoritate publică, mai cu seamă atunci când contractul ce urmează a fi încheiat este supus unui regim de drept public, determină o reconsiderare a întinderii și modalităților în care se exercită această libertate. Prezentul studiu își propune să analizeze măsura în care autoritățile publice beneficiază de o veritabilă libertate contractuală sau dacă posibilitatea acestora de a încheia contracte reprezintă manifestarea unei competențe conferite și delimitate în mod clar de către lege. Studiul urmărește identificarea raportului dintre autonomia de voință, principiul legalității și evidențierea particularităților ce apar într-un raport comparativ cu contractele suspuse unui regim de drept privat. În aceste limite, cercetarea propune evidențierea consecințelor juridice și de natură financiară ce apar în limitele libertății contractuale, cu precădere din perspectiva capacității autorităților publice de a genera venituri publice prin intermediul mecanismelor contractuale.

*Abstract*. Contractual freedom is one of the fundamental premises of contract formation, representing an expression of the autonomy of will of legal entities. However, the specific characteristics of legal relationships from the perspective of contractual arrangements in which one of the contracting parties is a public authority—particularly when the contract to be entered into is subject to public law—necessitate a reconsideration of the scope and manner in which this freedom is exercised. This study aims to analyze the extent to which public authorities enjoy genuine contractual freedom or whether their ability to enter into contracts constitutes the exercise of a power clearly conferred and defined by law. The study seeks to identify the relationship between freedom of contract, the principle of legality, and to highlight the particularities that emerge in a comparative analysis with contracts governed by private law. Within these parameters, the research aims to highlight the legal and financial consequences arising within the bounds of contractual freedom, particularly from the perspective of public authorities' capacity to generate public revenue through contractual mechanisms.

- **Bogdan Trofin** (*Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza" din Iași*)

  *Modele de răspundere juridică în plan fiscal și compatibilitatea acestora cu răspunderea fiscală / Models of legal liability in the fiscal sphere and their compatibility with fiscal liability*

*Rezumat*. Răspunderea fiscală reprezintă una dintre instituțiile juridice situate la intersecția dreptului administrativ, a dreptului civil și, în anumite ipoteze, a dreptului contravențional și penal. Dificultatea stabilirii naturii sale juridice rezultă din suprapunerea mai multor planuri normative: nașterea obligației fiscale prin efectul legii, individualizarea creanței prin act administrativ fiscal sau prin declarație, aplicarea accesoriilor pentru neplata la scadență, executarea silită administrativă și, în anumite situații, extinderea răspunderii asupra unor persoane distincte de debitorul principal sau angajarea altor forme de răspundere juridică. Apreciem că pot fi decelate trei concepții referitoare la răspunderea fiscală, în funcție de regulile de funcționare aplicabile, anume: răspunderea fiscală ca formă derivată a răspunderii civile, răspunderea fiscală

ca formă autonomă de răspundere și răspunderea fiscală ca formă hibridă de răspundere.

*Abstract*. Tax liability is a legal concept situated at the intersection of administrative law, civil law, and—in certain instances—the law governing contraventions and criminal law. The difficulty in defining its legal nature stems from the overlapping of several normative layers: the creation of the tax obligation by operation of law; the individualization of the claim via an administrative tax act or a tax return; the application of ancillary charges for non-payment by the due date; administrative enforcement; and, in certain situations, the extension of liability to persons other than the principal debtor or the invocation of other forms of legal liability. We consider that three conceptual approaches to tax liability can be identified, based on the applicable operating rules: tax liability as a derivative form of civil liability, tax liability as an autonomous form of liability, and tax liability as a hybrid form of liability.

- **Andreea-Iuliana Prisacariu** (*Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza" din Iași*)

  *Selectivitatea, condiție a ajutorului de stat: între constante și schimbări de paradigmă / Selectivity as a Condition of State Aid: Continuity and Paradigm Shift*

*Rezumat*. Articolul 107 alin. (1) TFUE califică drept incompatibile cu piața internă ajutoarele acordate de state sau prin intermediul resurselor de stat, iar printre condițiile care trebuie îndeplinite pentru ca o măsură să poată fi calificată drept ajutor de stat se numără și selectivitatea, respectiv faptul că măsura favorizează anumite întreprinderi sau producerea anumitor bunuri în raport cu altele aflate într-o situație de fapt și de drept comparabilă. Asigurând un echilibru între protecția concurenței în piața internă și competența statelor membre în materie de impozitare directă, analiza selectivității are o structură stabilă și presupune etape succesive: identificarea unui sistem de referință, stabilirea faptului dacă măsura derogă de la acel sistem de referință și examinarea posibilității de a justifica derogarea prin natura sau economia sistemului. În jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene, aplicarea acestei structuri a comportat anumite nuanțe. Întrebarea „cine stabilește ce este normal?" a primit, în hotărâri succesive, răspunsuri diferite ca intensitate: reperul a fost căutat în dreptul național, în standarde internaționale sau în practica administrativă. În prezentul studiu ne propunem să urmărim această evoluție, lăsând deschisă întrebarea: este vorba despre o schimbare de paradigmă sau despre aceeași analiză, efectuată cu altă intensitate?

*Abstract*. Article 107(1) TFEU declares incompatible with the internal market aid granted by Member States or through State resources, and among the conditions that must be met for a measure to qualify as State aid is selectivity, namely the fact that the measure favours certain undertakings or the production of certain goods over others in a comparable factual and legal situation. Striking a balance between the protection of competition in the internal market and the Member States' competence in matters of direct taxation, the selectivity analysis has a stable structure and proceeds in successive

stages: identifying a reference system, establishing whether the measure derogates from that reference system, and examining whether the derogation can be justified by the nature or general structure of the system. In the case law of the Court of Justice of the European Union, the application of this structure has not been free of nuance. The question "who decides what is normal?" has received, in successive judgments, answers that differ in intensity: the benchmark has been sought in national law, in international standards or in administrative practice. This study sets out to follow that evolution, leaving the question open: is this a paradigm shift, or the same analysis carried out with a different intensity?

- **Maria-Miruna Cartas** (*Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza" din Iași*)

  *Regimul documentelor financiar-contabile în era digitală / The Legal Framework for Financial and Accounting Documents in the Digital Age*

*Rezumat*. Având în vedere realitățile actuale, în care din dorința de eficientizare a propriilor atribuții, din nevoia de a dezvolta noi mecanisme de verificare și gestionare a contribuabililor, precum și pentru a preveni și combate evaziunea fiscală, asistăm la un adevărat proces de digitalizare a administrației fiscale, tema aleasă își propune să analizeze fenomenul dematerializării înscrisurilor în plan fiscal. Pornind de la definiția procesului de dematerializare, care reprezintă operațiunea de înlocuire a suporturilor materiale cu emiterea directă a înscrisurilor în mediul virtual, ne propunem să surprindem particularitățile înscrisurilor utilizate în procedurile de administrare a creanțelor fiscale, concentrându-ne atenția asupra documentelor financiar-contabile emise în forma electronică. Dacă în mod tradițional înscrisului pe suport de hârtie îi sunt recunoscute caracteristici definitorii precum integritatea, lizibilitatea și imputabilitatea, studiul va analiza în ce măsură pot fi atribuite aceleași trăsături documentelor electronice.

*Abstract*. Against the backdrop of the ongoing digitalisation of tax administration, driven by the desire to improve operational efficiency, the need to develop new mechanisms for monitoring and managing taxpayers, and efforts to prevent and combat tax evasion, this study aims to analyse the dematerialisation of documents in the field of taxation. Taking as its starting point the definition of dematerialisation as the replacement of physical media with the direct issuance of documents in a digital environment, the study will examine the distinctive features of documents used in procedures for administering tax claims, focusing on financial and accounting documents issued in electronic form. While paper documents have traditionally been recognised as possessing defining characteristics such as integrity, legibility and traceability, the study will explore the extent to which these same characteristics can be ascribed to electronic documents.

- **Marius-Cosmin Macovei** (*Asociația Profesională Colegiul Consilierilor Juridici Iași)*

  *Principiul arm's length între permanență și reconfigurare. Regimul fiscal al tranzacțiilor dintre* persoane afiliate, de la Societatea Națiunilor la Ordinul ANAF nr. 828/2026 / *The Arm's Length Principle between Permanence and Reconfiguration: The Tax Treatment of Related-Party Transactions from the League of Nations to ANAF Order No. 828/2026*

*Rezumat*. Regulile privind tranzacțiile dintre persoanele afiliate sunt rezultatul unui compromis istoric. Acesta a fost construit în perioada interbelică în cadrul Societății Națiunilor și consolidat apoi de OCDE în jurul principiului valorii de piață (arm's length principle). De aproape un secol, principiul este o constantă a impozitării internaționale a companiilor, preluată și în dreptul fiscal român începând din 1994. Evoluțiile recente îl supun însă unor presiuni fără precedent: impozitul minim global (Pilonul 2) și pachetul „side-by-side" din 2026, rezultatele standardizate de tip „Amount B", retragerea propunerii de directivă europeană privind prețurile de transfer și negocierile pentru o convenție fiscală a ONU. Pe plan național, Ordinul ANAF nr. 828/2026 transformă documentarea prețurilor de transfer într-o raportare anuală digitală. Lucrarea urmărește originea istorică a noțiunii de persoană afiliată și a principiului valorii de piață. Pe această bază, analizează dacă transformările actuale reprezintă o adaptare a unei constante sau o veritabilă schimbare de paradigmă în impunerea companiilor.

*Abstract*. The rules governing transactions between related parties are the outcome of a historical compromise. It was forged in the interwar period within the League of Nations and later consolidated by the OECD around the arm's length principle. For almost a century, the principle has been a constant of international corporate taxation, and it has been part of Romanian tax law since 1994. Recent developments, however, are subjecting it to unprecedented pressure: the global minimum tax (Pillar Two) and the 2026 side-by-side package, the standardised outcomes of Amount B, the withdrawal of the proposed EU directive on transfer pricing, and the negotiations for a UN tax convention. At national level, Order No. 828/2026 of the Romanian National Agency for Fiscal Administration (ANAF) turns transfer pricing documentation into an annual digital reporting obligation. The paper traces the historical origins of the concept of related parties and of the arm's length principle. On this basis, it examines whether the current transformations amount to the adaptation of a constant or to a genuine paradigm shift in corporate taxation.

## 🏛 Secțiunea a IV-a

- **Lucia Irinescu** (*Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza" din Iași*)

  *Familia în mișcare, dreptul în schimbare? Reflecții în lumina cauzei C-449/25 / Families on the Move, Law in Transition? Reflections in Light of Case C-449/25*

*Rezumat*. Mobilitatea persoanelor în spațiul european pune sub semnul întrebării frontierele juridice ale familiei: în ce măsură o relație recunoscută într-un stat membru își păstrează efectele atunci când partenerii solicită protecție într-un alt stat? Pornind de la cauza C-449/25, prelegerea examinează tensiunea dintre diversitatea reglementărilor naționale privind parteneriatul civil și exigențele europene referitoare la libera circulație și protecția vieții de familie.

*Abstract*. Mobility within Europe calls the legal boundaries of the family into question: to what extent does a relationship recognised in one Member State retain its effects when partners seek protection in another? Taking Case C-449/25 as its starting point, this lecture examines the tension between diverse national approaches to civil partnerships and European requirements concerning freedom of movement and the protection of family life.

- **Nicolae-Horia Țiț** (*Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza" din Iași*)

  *Reconfigurarea principiilor fundamentale ale procesului civil din perspectiva regulilor model europene de procedură civilă / Reconfiguring the fundamental principles of civil procedure from the perspective of the European Model Rules of Civil Procedure*

*Rezumat*. Regulile model europene de procedură civilă elaborate de ELI și UNIDROIT marchează un pas important în reconfigurarea concepției clasice asupra procesului civil. Participarea la proces a părților și judecătorului este văzută prin prisma principiului cooperării, iar activitatea judiciară este guvernată de obligația judecătorului de a conduce procesul și de instrumentele procesuale asociate acesteia.

*Abstract*. The European Model Rules of Civil Procedure developed by ELI and UNIDROIT mark an important step in reconfiguring the classical conception of civil procedure. The participation of the parties and the judge in the trial is seen through the lens of the principle of cooperation, and judicial activity is governed by the judge's case management obligation and the procedural instruments associated with it.

- **Luiza Cristina Gavrilescu** (*Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza" din Iași*)

  *Ajustarea legislației insolvenței: de la idealul restructurării debitorului la eficientizarea recuperării creanțelor / Adjusting Insolvency Legislation: From the Ideal of Debtor Restructuring to the Efficiency of Claims Recovery*

*Rezumat*. Ajustarea reglementărilor din domeniul insolvenței s-a realizat în cadrul unui pachet legislativ ce vizează adoptarea unor măsuri de redresare și eficientizare a resurselor publice prin Legea nr. 239/2025. Soluțiile legislative ce urmăresc implementarea Planul Bugetar-Structural Național (PBSN) au avut în vedere și standardele europene stabilite prin Propunerea Comisiei Europene COM (2022)702,

înainte de adoptarea Directivei finale (UE) 2026/799. În acest context, putem considera că modificările introduse reprezintă o etapă preparatorie la procesul de ajustare a legislației naționale în vederea armonizării cu cadrul european recent reformat. Principalele aspecte revizuite vizează reducerea duratei insolvenței; consolidarea regimului răspunderii administratorilor pentru aducerea societății în stare de insolvență; creșterea gradului de recuperare a creanțelor, inclusiv al celor bugetare; prevenirea practicilor abuzive ale debitorilor de a deturna scopul procedurii. În ansamblu, se remarcă o tendință de deplasare a accentului obiectivului procedurii dinspre salvarea debitorului către consolidarea protecției creditorilor.

*Abstract*. The adjustment of insolvency regulations was carried out within a legislative package aimed at adopting measures for the recovery and efficient management of public resources through Law No. 239/2025. The legislative solutions designed to implement the National Budgetary-Structural Plan (NBSP) also took into consideration the European standards set out in Proposal COM(2022)702, prior to the adoption of the final Directive (EU) 2026/799. In this context, the amendments introduced may be regarded as a preparatory stage in the process of adapting national legislation to the recently reformed European framework. The main areas subject to revision concern the reduction of the duration of insolvency proceedings; the strengthening of the liability regime applicable to directors responsible for bringing a company into insolvency; the increase in the recovery rate of claims, including public claims; and the prevention of abusive practices through which debtors seek to divert insolvency proceedings from their legitimate purpose. Overall, a shift can be observed in the focus of the objectives of insolvency proceedings, from the rescue of the debtor towards the strengthening of creditor protection.

- **Nicoleta Rodica Dominte** (*Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza" din Iași*)

  *Inventatorul și Terra incognita / The inventor and Terra incognita*

*Rezumat*. În contextul desemnării inteligenței artificiale ca inventator, în conținutul unor cereri de brevet de invenție depuse de către Stephen Thaler, noțiunea de „inventator" începe să pătrundă pe un teritoriu necunoscut ce determină posibilitatea unei reinterpretări semantice. În schimb, răspunsul jurisprudențial în cazurile Thaler confirmă antropocentrismul în sfera brevetelor de invenție. Descoperim astfel că personajul central al brevetării este inventatorul, și nicidecum solicitantul. Astfel, ne propunem să cartografiem cine poate fi inventator din perspectivă lingvistică, metaforică, dar mai ales juridică.

*Abstract*. Within the framework of the designation of artificial intelligence as an inventor by Stephen Thaler, the notion of "inventor" begins to enter into an unknown territory that determines the possibility of a semantic reinterpretation. In contrast, the jurisprudential response in the Thaler cases confirms the anthropocentrism in the field of patents. Thus, we discover that the central character of patenting is the inventor, and not the applicant.

Thereby, we propose to map who can be an inventor from a linguistic, metaphorical, but especially legal perspective.

- **Viorica Strelciuc** (*Universitatea de Stat din Moldova*)

  *Exercitarea obligației de întreținerea persoanelor cu dizabilități – membri de familie în timpul și după căsătorie / Enforcement of the support obligation towards family members with disabilities during marriage and post-divorce*

*Rezumat*. Lucrarea dată analizează cadrul juridic și responsabilitățile material-financiare ce revin membrilor de familie privind întreținerea persoanelor cu dizabilități, atât pe parcursul căsniciei, cât și ulterior desfacerii acesteia. În timpul căsătoriei, soții au o îndatorire reciprocă de sprijin material și moral, contribuind astfel la asigurarea nevoilor speciale de trai și de îngrijire ale soțului vulnerabil. În momentul divorțului, această obligație nu încetează automat, ci poate îmbrăca forma unei pensii de întreținere sau a altor măsuri de sprijin financiar, cu condiția ca incapacitatea de muncă să fi survenit în timpul căsătoriei sau într-un termen prevăzut de lege după desfcaerea acesteia. De asemenea, dacă fostul soț nu dispune de mijloacele necesare în vederea acordării întreținerii, responsabilitatea legală de întreținere se poate extinde succesiv asupra altor rude, precum copiii, părinții sau frații, garantându-se astfel protecția socială și dreptul la un nivel de trai decent pentru persoana cu dizabilități.

*Abstract*. This paper analyzes the legal framework and the financial responsibilities of family members regarding the maintenance of persons with disabilities, both during marriage and following its dissolution. During marriage, spouses have a mutual duty of material and moral support, thereby contributing to ensuring the special living and care needs of the vulnerable spouse. Upon divorce, this obligation does not automatically cease; rather, it may take the form of spousal maintenance or other financial support measures, provided that the incapacity for work occurred during the marriage or within a legally prescribed period following its dissolution. Furthermore, if the former spouse lacks the necessary means to provide maintenance, the legal obligation to support may successively extend to other relatives, such as children, parents, or siblings, thereby guaranteeing social protection and the right to an adequate standard of living for the person with disabilities.

- **Sorin-Claude Modreanu, Andrei-Alexandru Solomon** (*Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza" din Iași*)

  *Principiul favor contractus și conservarea contractului în dreptul român / The principle of favor contractus and contract preservation in Romanian law: the evolution of remedies for non-performance from the 1864 Civil Code to the current Civil Code*

*Rezumat*. Autonomia de voință reprezintă una dintre valorile juridice perene ale dreptului privat în jurul căreia au fost conturate de-a lungul secolelor construcții juridice

impresionante, cu rol de veritabile fundamente ale dreptului obligațiilor. În prezentul studiu, ne propunem efectuarea unei cercetări punctuale privitoare la modalitățile concrete prin care legiuitorul român a conturat, de-a lungul timpului, protecția acordului de voințe al părților, prin raportare la principiul favor contractus. În mod concret, vom analiza în ce măsură anumite remedii contractuale instituite pentru ipoteza neexecutării obligațiilor izvorâte din contract urmăresc și favorizează conservarea cadrului contractual inițial și maximizarea efectelor juridice determinate prin acordul de voințe al părților. Studiul va fi structurat având la bază o componentă diacronică, care va acoperi evoluția abordării legiuitorului autohton de la Codul civil din 1864 până în prezent, și o componentă sincronică, care va include o comparație cu dreptul francez actual.

*Abstract*. Autonomy of will is one of the enduring values of private law, around which sophisticated legal constructs have been developed over the centuries, forming some of the very foundations of the law of obligations. This article undertakes a focused examination of the specific ways in which the Romanian legislator has sought, over time, to safeguard the parties' agreement through the lens of the principle of favor contractus. More specifically, it examines the extent to which certain contractual remedies available in the event of non-performance of contractual obligations are designed to promote, and in practice contribute to, the preservation of the original contractual framework and the maximisation of the legal effects intended by the parties. The study is structured around two approaches: a diachronic analysis tracing the evolution of the Romanian legislator's approach from the Civil Code of 1864 to the present day, and a synchronic analysis incorporating a comparison with current French law.

- **Crina-Maria Stanciu** (*Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza" din Iași*)

  *Patrimoniul: între „universalitate" și „mulțime". Teoria mulțimilor și divizibilitatea patrimoniului / Patrimony: Between "Universality" and "Set". Set Theory and the Divisibility of Patrimony*

*Rezumat*. Prezenta cercetare are drept punct de plecare teoria mulțimilor, pentru a putea vedea dacă putem calificăm sau nu patrimoniul ca pe o universalitate sau ca pe o mulțime, ținând cont de faptul că patrimoniile de afectațiune ar putea fi percepute drept submulțimi. Ne folosim de diagramele Euler pentru a explica conceptul de patrimoniu, de masă patrimonială care devine, uneori, un instrument pentru a separa atât creditorii diferitelor mase între ei, cât și față de creditorii patrimoniului. Raporturile dintre patrimoniu și mase vor fi organizate în funcție de teoria mulțimilor și vom încerca să descifrăm noțiunea de „infinit" în sfera patrimoniului având în vedere procedura subrogației reale și variația elementelor acestuia în timp.

*Abstract*. This research takes set theory as its starting point to determine whether an estate should be classified as a "universality" or as a "set," particularly given that dedicated estates („patrimoines d'affectation") might be viewed as subsets. Euler diagrams are employed to explain the concept of the patrimony and the patrimonial mass—which sometimes serves as a mechanism to segregate creditors of specific

masses from one another and from the creditors of the patrimony as a whole. The relationships between the patrimony and these masses are analyzed through the lens of set theory, and the study seeks to decipher the notion of "infinity" within the realm of the patrimony, considering the mechanism of real subrogation and the fluctuation of its constituent elements over time.

- **Aura Elena Amironesei, Lorena Davidel-Ivan, Ramona Daniela Stângaciu**
  (*Facultatea de Drept, UAIC*)

  *Răspunderea juridică în cadrul grupurilor transnaționale de societăți din industria fast fashion / Legal Liability within Transnational Corporate Groups in the Fast Fashion Industry*

*Rezumat*. Globalizarea industriei fast fashion a favorizat dezvoltarea modelelor de afaceri caracterizate prin producție accelerată, costuri reduse și distribuirea activităților economice între societăți din state diferite. Comercializarea prin platforme online și promovarea produselor ridică probleme privind transparența comunicării comerciale, protecția proprietății intelectuale și identificarea entităților responsabile pentru produse care conțin substanțe periculoase. În acest context, lucrarea prezintă succint caracteristicile *fast fashion* și principalele măsuri adoptate de Uniunea Europeană pentru limitarea efectelor sale negative, cu o scurtă examinare a implicațiilor acestora în raport cu regulile Organizației Mondiale a Comerțului. Ulterior, sunt examinate modalitățile de promovare specifice acestor activități, în special campaniile prin influenceri și programele de afiliere, cu accent pe identificarea caracterului publicitar al mesajelor și a profesionistului care comercializează produsul. Sunt abordate și practicile de greenwashing și relevanța implicării platformei în promovare pentru eventuala sa răspundere. Dincolo de practicile de promovare, industria fast fashion ridică provocări juridice și din perspectiva modalității în care sunt ocrotite creațiile vestimentare prin intermediul dreptului proprietății intelectuale. Lucrarea examinează, astfel, principalele mecanisme juridice prin care se asigură protecția designului vestimentar, cu accent asupra desenelor și modelelor industriale, a dreptului de autor și a mărcilor. Prin raportare la jurisprudență, se analizează limitele acestor forme de protecție, acțiunile în contrafacere și condițiile angajării răspunderii pentru comercializarea unor produse care reproduc creații ale unor designeri independenți, evidențiind dificultățile ocrotirii efective a drepturilor de proprietate intelectuală în contextul pieței globale. Ca un corolar al creionării răspunderii juridice în industria fast fashion, lucrarea analizează dificultățile angajării răspunderii juridice în cadrul acestor structuri transnaționale, având ca studiu de caz platforma SHEIN. Pornind de la identificarea unor substanțe chimice periculoase în anumite produse comercializate prin platformă și de la procedurile juridice inițiate, articolul urmărește identificarea entităților responsabile și examinează în ce măsură fragmentarea activităților economice poate facilita eludarea răspunderii juridice în contextul comerțului internațional.

*Abstract*. The global expansion of fast fashion has given rise to business models built on rapid production, low costs and operations spread across companies in different

countries. Online retail and digital marketing raise legal questions about advertising transparency, intellectual property protection and responsibility for products containing hazardous substances. The paper begins with a brief overview of fast fashion and the European Union's main measures to address its negative effects, including their implications under World Trade Organization rules. It then considers how fast fashion products are promoted, particularly through influencer campaigns and affiliate programs. The analysis focuses on the disclosure of commercial content, the identification of the trader behind the sale, greenwashing and the extent to which a platform's involvement in marketing may give rise to liability. The discussion then turns to the protection of fashion designs through industrial design rights, copyright and trademarks. Drawing on case law, the paper examines the limits of these rights, infringement actions and the circumstances in which selling products that reproduce independent designers' creations may give rise to liability. It highlights the challenges of enforcing intellectual property rights across a global market. Building on these issues, this paper examines the difficulties of identifying which legal entities are responsible within transnational corporate groups, using as a case study the SHEIN platform. Based on the discovery of hazardous chemicals in certain products sold through the platform and the related legal proceedings, this paper aims to identify the entities responsible and examine how the division of economic activities among different companies may make it easier to avoid legal liability.

- **Bianca-Raluca Tulac** (*Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza" din Iași*)

  *Investițiile indirecte în bunuri imobile: de la concept la tipologii și instrumente / Indirect investments in real estate: from concept to typologies and instruments*

*Rezumat*. În general, investițiile în bunuri imobile sunt asociate cu achiziționarea și valorificarea clădirilor sau a terenurilor în vederea obținerii unui câștig. O asemenea perspectivă riscă însă să limiteze accepțiunea acestei noțiuni la sfera investițiilor directe și să le lase neobservate pe cele indirecte, care reprezintă o categorie distinctă, aflată într-o continuă dezvoltare. Prin această lucrare, ne propunem să clarificăm conceptul de „investiții indirecte în bunuri imobile" și să identificăm principalele tipuri pe care acestea le pot îmbrăca în practică, precum și instrumentele prin intermediul cărora pot fi realizate. În acest sens, vom distinge între caracteristicile investițiilor publice și ale celor private în bunuri imobile, pe de o parte, și particularitățile investițiilor de capital (equity) și ale celor de tip credit (debt), pe de altă parte. Analiza se extinde ulterior asupra trusturilor de investiții în bunuri imobile (Real Estate Investment Trusts – REIT-uri) și a fondurilor de investiții imobiliare, urmărind să evidențieze modalitățile prin care investitorii pot participa la piața imobiliară fără a dobândi în mod direct dreptul de proprietate asupra bunurilor imobile.

*Abstract*. Real estate investments are generally associated with the acquisition and exploitation of buildings or land for the purpose of generating financial returns. However, such a perspective risks restricting the scope of the concept to direct investments, thereby overlooking indirect investments, which constitute a distinct and continuously

evolving category. This paper aims to clarify the concept of "indirect real estate investments", identify their principal forms in practice, and examine the instruments through which such investments may be undertaken. To this end, the paper distinguishes between the characteristics of public and private real estate investments, on the one hand, and the specific features of equity and debt investments, on the other. The analysis subsequently extends to Real Estate Investment Trusts (REITs) and real estate investment funds, highlighting the mechanisms through which investors may gain exposure to the real estate market without directly acquiring ownership of the underlying properties.

- **Ana-Maria Carabineru** (*Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza" din Iași*)

  *Nulitatea absolută și harmless error: convergență de origine, divergență de regim în materia testamentului olograf / Absolute Nullity and Harmless error: Convergence of Origin, Divergence of Regime in the Matter of Holographic Wills*

*Rezumat*. Articolul 970 din Codul civil napoleonian a dat naștere, pe două continente, unor logici juridice opuse. Modelul reglementării testamentului olograf francez, preluat aproape identic de dreptul român și de cel californian, a pornit de la aceeași rigoare formală, dar a cunoscut destine complet diferite:acolo unde România sancționează cu nulitate absolută neconformitatea formală, fără a admite dovedirea intenției testamentare prin elemente exterioare actului, California validează actul neconform atunci când intenția testatorului poate fi dovedită altfel. Cum a fost posibil ca un model comun să producă, un secol mai târziu, două filosofii opuse ale formei? Articolul urmărește această bifurcație — de la convergența istorică la divergența de regim — și întreabă ce anume separă, structural, un sistem care subordonează validitatea actului literei formei de unul care o subordonează dovedirii intenției reale a testatorului. Răspunsul conduce spre o reconsiderare a raportului dintre forma actului și libertatea de a testa.

*Abstract*. Article 970 of the Napoleonic Civil Code gave rise, on two continents, to opposing legal logics. The French model for regulating the holographic will, adopted almost verbatim by both Romanian and Californian law, started from the same formal rigor but met entirely different fates: where Romania sanctions formal non-compliance with absolute nullity, without admitting proof of testamentary intent through evidence extrinsic to the instrument, California validates the non-compliant instrument whenever the testator's intent can be established by other means. How could a common model produce, a century later, two opposing philosophies of form? The article traces this bifurcation, from historical convergence to divergence of regime, and asks what structurally separates a system that subordinates the validity of the act to the letter of the form from one that subordinates it to proof of the testator's actual intent. The answer leads toward a reconsideration of the relationship between the form of the act and testamentary freedom.

**PANEL ONLINE 1**

- **Carmen Tamara Ungureanu** (*Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza" din Iași*)

*Provocări juridice privind centrele de date / Legal Challenges Regarding Data Centers*

*Rezumat*. Dezvoltarea accelerată a centrelor de date, impulsionată de extinderea inteligenței artificiale și a serviciilor de cloud computing, generează provocări juridice complexe în materia protecției datelor, securității cibernetice, suveranității digitale și sustenabilității infrastructurilor tehnologice.Scopul lucrării este analiza principalelor probleme juridice asociate construirii și operării centrelor de date, prin raportare la cadrul normativ al Uniunii Europene și la implicațiile sale naționale. O atenție deosebită va fi acordată propunerii de regulament european Cloud and AI Development Act (CADA), care urmărește, printre altele, facilitarea dezvoltării centrelor de date sustenabile și reducerea dependențelor tehnologice externe. În acest context, vor fi examinate implicațiile inițiativei asupra suveranității datelor, securității juridice a investițiilor și echilibrului dintre dezvoltarea infrastructurii digitale și protecția mediului.

*Abstract*. The accelerated development of data centers, driven by the expansion of artificial intelligence and cloud computing services, generates complex legal challenges in the field of data protection, cybersecurity, digital sovereignty and sustainability of technological infrastructures. The purpose of the paper is to analyze the main legal issues associated with the construction and operation of data centers by reporting to the regulatory framework of the European Union and its national implications. Particular attention will be paid to the proposal for a European regulation Cloud and AI Development Act (CADA), which aims, among other things, to facilitate the development of sustainable data centers and reduce external technological dependencies. In this context, the implications of the initiative on data sovereignty, legal security of investments and the balance between the development of digital infrastructure and environmental protection will be examined.

- **Raluca-Ștefania Lazăr** (*Facultatea de Drept, Universitatea „Lucian Blaga" din Sibiu)*

*Pădurea cui rămâne? Proprietatea forestieră restituită, între limite legale și atingerea substanței dreptului / Who Keeps the Forest? Restored Forest Ownership between Statutory Limits and Impairment of the Substance of the Right*

*Rezumat*. Retrocedarea terenurilor forestiere este analizată, de regulă, ca reconstituire a titularului dreptului de proprietate. Lucrarea deplasează analiza către conținutul dreptului restituit. Teza susținută este că fostului proprietar nu i se restituie o proprietate deplină, ulterior restrânsă, ci un drept delimitat de la început de regimul silvic: amenajamentul, paza și serviciile silvice obligatorii, autorizarea exploatării, accesul public recreativ, preempțiunea și limitarea severă a schimbării destinației sunt limite legale care definesc dreptul, nu ingerințe ulterioare. Problema juridică devine pragul dintre limitele inerente proprietății forestiere, suportate fără compensație, și restricțiile

care ating substanța dreptului și impun despăgubire. Patrimonialitatea pădurii se exprimă în mecanismele care îi convertesc valoarea în bani: compensațiile pentru restricții și servicii ecosistemice, achiziționarea de către stat a terenurilor cu valoare ridicată de conservare și punctele acordate potrivit Legii nr. 165/2013 atunci când restituirea în natură nu este posibilă. Analiza valorifică Decizia Curții Constituționale nr. 395/2017, noul Cod silvic (Legea nr. 331/2024), în vigoare din ianuarie 2025, ale cărui dispoziții privind accesul public și recoltarea produselor nelemnoase fără acordul proprietarului sunt deja contestate ca atingeri ale proprietății private, și O.U.G. nr. 38/2025 privind valorificarea punctelor.

*Abstract*. The restitution of forest land in Romania is usually examined as the re-establishment of the holder of the right of ownership. This paper shifts the focus to the content of the restored right. It argues that the former owner does not recover full ownership that is subsequently restricted, but a right delimited from the outset by the forestry regime: the forest management plan, mandatory guarding and forestry services, authorised harvesting, public recreational access, the State's right of pre-emption and the strict limits on changing the forest use of the land are statutory limits that define the right, not later interferences. The legal question thus becomes the threshold between limits inherent in forest ownership, borne without compensation, and restrictions that impair the substance of the right and call for compensation. The patrimonial character of the forest is revealed by the mechanisms that convert its value into money: compensation for restrictions and ecosystem services, State acquisition of land of high conservation value, and the points awarded under Law no. 165/2013 where restitution in kind is impossible. The analysis draws on Constitutional Court Decision no. 395/2017, on the new Forestry Code (Law no. 331/2024), in force since January 2025, whose provisions on public access and on the harvesting of non-wood products without the owner's consent are already contested as infringements of private ownership, and on Government Emergency Ordinance no. 38/2025 on the conversion of compensation points.

- **Septimiu Ioan Puț** (*Facultatea de Drept, Universitatea „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca*)

*Sedentarism și dinamism juridic sau despre expandarea tipicității juridice / Legal Stasis and Dynamism, or on the Expansion of Legal Typicity*

*Rezumat*. Principial, tipicitatea reprezintă corespondența, concordanța dintre fapta sau acțiunea concretă și modelul juridic abstract. Realitatea juridică actuală relevă sensuri inedite ale raportului dintre tipicitate și atipicitate juridică pe diferite paliere, cele mai relevante fiind: 1). Tipicitatea comandamentului juridic (act normativ - conduită abstractă – modelul tipic, precedentul judiciar – subsidiar: ICCJ, CCR, CJUE – modelul atipic); 2). Tipicitatea comportamentală a destinatarului normei juridice (regula tipică – subiectele de drept respectă normele dreptului pozitiv, excepția - subiectele de drept încalcă normele juridice); 3). Tipicitatea acțiunii normei juridice, cu principiile acțiunii normei juridice pentru viitor și neretroactivității și efectele normei juridice retroactive ca paradigmă de atipicitate; 4). Tipicitatea controlului fiscal – inspecția fiscală – model de

tipicitate și verificarea documentară – model de atipicitate; 5). Tipicitatea răspunderii juridice subiective (cu vinovăție), atipicitatea răspunderii juridice obiective (independentă de culpă).

*Abstract*. In principle, typicity represents the correspondence or concordance between a concrete act or action and the abstract legal model. The current legal reality reveals novel meanings in the relationship between legal typicity and atypicality across various levels, the most relevant being: 1). The typicity of the legal mandate (normative act – abstract conduct – the typical model; judicial precedent – subsidiarily: High Court of Cassation and Justice, Constitutional Court, Court of Justice of the European Union – the atypical model); 2). The behavioral typicity of the addressee of the legal norm (the typical rule – subjects of law comply with the norms of positive law; the exception – subjects of law infringe upon legal norms); 3). The typicity of the temporal application of the norm, encompassing the principles of prospective application and non-retroactivity, alongside the effects of retroactive legal norms as a paradigm of atypicality; 4). The typicity of tax auditing – the field tax audit as a model of typicity, and the desk audit (documentary verification) as a model of atypicality; 5). The typicity of subjective legal liability (fault-based), and the atypicality of objective legal liability (strict liability, independent of fault).

- **Elena-Andreea Ciobotea** (*Facultatea de Drept, Universitatea din București*)

  *Alegerea instanței și limitele sale: forum shopping în Uniunea Europeană / Choosing the forum and its limits: forum shopping in the European Union*

*Rezumat*. Din perspectiva competenței, exercitarea dreptului la acțiune nu se mai desfășoară exclusiv sub semnul certitudinii juridice, ci și sub cel al contingenței jurisdicționale. Această situație este potențată de existența unui element de extraneitate la nivelul raportului juridic substanțial, având loc o multiplicare a jurisdicțiilor competente. Art. 81 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene a pus bazele competenței Uniunii Europene pentru cooperarea judiciară în materie civilă ca urmare modificărilor aduse de Tratatul de la Amsterdam. Printre prevederile art. 81 se află și litera c) „compatibilitatea normelor aplicabile în statele membre în materie de conflict de legi și de competență.” Deși normele europene care stabilesc competența internațională în cadrul jurisdicției-cupolă creată de Uniunea Europeană au drept scop declarat asigurarea un mare grad de previzibilitate, ele pot crea, prin chiar pluralitatea soluțiilor pe care le admit, spațiul pentru o alegere strategică a instanței. Astfel, reclamantul nu mai este doar cel care pretinde recunoașterea sau constituirea unui drept, ci devine actorul principal în crearea celui mai favorabil cadru pentru litigiul său. Poate acest demers al reclamantului să fie justificat chiar și în cazul atragerii competenței unei alte jurisdicții decât cea normal competentă, prin deturnarea scopului economic și social al normelor juridice? Poate fi folosit acest mecanism chiar și în cadrul Uniunii Europene, care a creat o jurisdicție unică asupra statelor membre, cu principalul scop de a asigura previzibilitatea regulilor privind competența? Mecanismul descris a fost denumit drept practica de forum shopping, iar reglementarea europeană pare să se îndepărteze, prin soluțiile propuse, de certitudinea juridică necesară.

*Abstract.* From a jurisdictional perspective, the exercise of the right to bring proceedings is no longer governed exclusively by legal certainty, but also by jurisdictional contingency. The presence of a cross-border element in the underlying legal relationship reinforces this phenomenon by increasing the number of potentially competent jurisdictions. Following the changes introduced by the Treaty of Amsterdam, Article 81 of the Treaty on the Functioning of the European Union provides the basis for the European Union's competence in judicial cooperation in civil matters. Among its provisions, Article 81(2)(c) refers to "the compatibility of the rules applicable in the Member States concerning conflict of laws and of jurisdiction." Although the European rules governing international jurisdiction within the overarching jurisdictional framework established by the European Union expressly seek to ensure a high degree of predictability, the multiplicity of available jurisdictional options may itself create opportunities for strategic forum selection. The claimant thus becomes more than a party seeking the recognition or establishment of a right, assuming a central role in shaping the most favourable framework for the dispute. Can such conduct be justified even where jurisdiction is secured before courts other than those ordinarily competent, by diverting legal rules from their economic and social purpose? Can this mechanism operate even within the European Union, which has established a unified jurisdictional framework across its Member States with the primary aim of ensuring the predictability of jurisdictional rules? This practice is known as forum shopping, and the solutions adopted by European legislation appear to move away from the legal certainty that the framework is intended to secure.

- **Ana-Maria Goldan** (*Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza" din Iași*)

*„Falling in love with a robot" – Dreptul la căsătorie în era inteligenței artificiale / Falling in love with a robot- The right to marry in the age of artificial intelligence*

*Rezumat.* Astăzi, asistăm la un proces de transformare a societății și a interacțiunilor, care modelează o lume nouă, la care suntem nevoiți să ne adaptăm. În prezent, inteligența artificială ne influențează viața cotidiană și reconfigurează nu doar modul în care comunicăm, ci și persoanele cu care comunicăm precum și felul în care întâlnim oamenii. Deși, în mod paradoxal, suntem mai numeroși decât acum zece ani, am devenit tot mai singuri iar nevoia acută de iubire ne guvernează întreaga existență. Într-o lume a emoțiilor, ne întrebăm dacă inteligența artificială ne poate ajuta să găsim și să menținem o relație bazată pe iubire. Chiar dacă nu putem afirma că iubirea este o invenție occidentală, observăm că modelul libertății în alegerea partenerului de căsătorie a devenit un semn al modernității. În contextul în care căsătoria a devenit opțională și și-a pierdut caracterul sacru, unii au luat în considerare ideea că și uniunea dintre oameni și roboți ar putea fi inclusă în această categorie. Este posibil ca roboții să schimbe chiar definiția iubirii sau a căsătoriei iar perfecționarea acestora să conducă la crearea unui model ideal de iubire? În această lucrare, ne propunem să identificăm principalele aspecte juridice care apar în contextul dorinței de a încheia o căsătorie între un om și un robot.

*Abstract*. Today, we are witnessing a process of the society and the interactions transformation, shaping a new world to which we are forced to adapt. Currently, artificial intelligence influences our daily lives and reconfigures not only the way we communicate, but also who we communicate with, and how and whom we meet. Although, paradoxically, we are numerically more than 10 years ago, we have become increasingly lonely and the acute need for love governs our entire lives. In a world of emotions we wonder if the artificial intelligence can help us find and maintain a loving relationship. Even if we cannot say that love is a Western invention, we find that the model of marital freedom has become a sign of modernity. In the context where marriage has become optional and desacralized, some have thought that the union between humans and robots could also fall under this category. It is possible that robots could even change the definition of love or marriage, and their improvement could lead to the creation of an ideal love model? In this paper we aim to identify the main legal issues that arise in the context of a desire for marriage between a human and a robot.

- **Vlad Vieriu** (*Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza" din Iași*)

*Evoluția soluțiilor legale pentru realizarea interesului public în domeniul patrimoniului cultural / The Evolution of Legal Solutions for Achieving the Public Interest in Cultural Heritage Law*

*Rezumat*. Patrimoniul cultural material reușește un incredibil paradox pentru lumea contemporană. Deși este finit și neregenerabil în esența sa și orice pierdere este pentru totdeauna, patrimoniul cultural este o enigmă ce nu conține să ni se descopere. Nu cunoaștem întinderea acestuia, nu ne imaginăm paginile pe care le va scrie în istoria și cultura noastră, însă, ascuns fiind, ne provoacă în permanență să-l receptăm în nebănuitele-i dimensiuni. Responsabilitatea pentru patrimoniul cultural este semnificativă și variată, iar soluțiile pe care le reclamă se întind de la cele mai comune prospecțiuni arheologice până la cele mai ingenioase instituții juridice care conduc la realizarea interesului cultural general. Studiul de față caută să traseze evoluția soluțiilor juridice pe care dreptul modern le-a generat în favoarea bunurilor de patrimoniu, urmărindu-le din leagănul culturilor juridice ale Antichității și până în actualitatea dreptului contemporan. Expropriere, preempțiune, servituți etc., toate acestea au fost și rămân tot atâtea opțiuni pentru legiuitor sau pentru executiv în căutarea destinului optim pentru monumentele de mâine.

*Abstract*. Tangible cultural heritage embodies an extraordinary paradox in the contemporary world. Although it is finite and essentially non-renewable, and any loss is irreversible, cultural heritage remains an enigma that never ceases to reveal itself to us. We do not know its full extent, nor can we imagine the pages it will write in our history and culture; yet, concealed as it is, it constantly challenges us to perceive it in its unsuspected dimensions. Responsibility for cultural heritage is significant and multifaceted, and the solutions it calls for range from the most common archaeological surveys to the most ingenious legal institutions designed to serve the general cultural interest. The present study seeks to trace the evolution of the legal solutions that modern law has developed for the protection of cultural heritage assets, following them from the cradle of the legal cultures of Antiquity to the present day of contemporary law.

Expropriation, pre-emption, easements, and other such legal mechanisms have been, and remain, options available to the legislature or the executive in their search for the optimal future of tomorrow's monuments.


- **Vicențiu Râmniceanu** (*Facultatea de Drept, Universitatea Universitatea din București*)


*Cetățenia corporativă între autonomie societară și obligație juridică emergentă. Particularități în guvernanța întreprinderilor publice / Corporate Citizenship between Corporate Autonomy and an Emerging Legal Duty: The Governance of State-Owned Enterprises*


*Rezumat*. Lucrarea examinează dacă cetățenia corporativă poate dobândi relevanță juridică în guvernanța întreprinderilor publice fără a deveni o clauză generală de răspundere pentru orice interes social. Întrebarea centrală privește condițiile în care obiectivele de interes public se transformă în obligații verificabile ale administratorilor, compatibile cu autonomia societății. Prin analiză doctrinară și normativă, cercetarea corelează dreptul comun societar cu regimul special al guvernanței întreprinderilor publice și cu exigențele europene privind durabilitatea și transparența. Ipoteza susținută este că cetățenia corporativă nu constituie o obligație juridică autonomă, dar poate explica convergența unor îndatoriri existente de diligență, supraveghere și justificare a deciziilor. Analiza urmărește să determine în ce măsură obiectivele de interes public se concretizează în obligații juridice ale administratorilor, prin examinarea temeiului normativ, a conținutului acestor obligații și a mecanismelor de control al respectării lor. Distincția dintre statul acționar, autoritatea tutelară și consiliul de administrație permite delimitarea răspunderii și identificarea riscului de instrumentalizare politică a interesului public.

*Abstract*. This paper examines whether corporate citizenship can acquire legal significance in the governance of state-owned enterprises without becoming a general basis for liability in respect of every societal interest. Its central question concerns the conditions under which public-purpose objectives translate into enforceable directors' duties compatible with corporate autonomy and the company's own interest. Using doctrinal and legal analysis, the study connects general company law, the special governance framework for state-owned enterprises, and European sustainability and transparency requirements. It argues that corporate citizenship does not, by itself, constitute an autonomous legal duty, but can explain the convergence of existing duties of care, oversight, and reasoned decision-making. The analysis examines how public-purpose objectives translate into directors' legal duties, by considering their legal basis, content, and mechanisms for reviewing compliance. Distinguishing the state as shareholder, the supervisory public authority, and the board helps allocate responsibility and identify risks of political instrumentalisation of public purpose.

- **Eduard Maxim** (*Facultatea de Drept, Universitatea din București*)

*Cumpărătorul prudent: influența procesului de due diligence asupra garanțiilor contra viciilor ascunse și asupra regimului erorii / The prudent buyer: the impact of due diligence on warranties against latent defects and on the legal regime of error*

*Rezumat*. Potrivit art. 1.707 Cod civil, este ascuns acel viciu care, la data predării, nu putea fi descoperit, fără asistență de specialitate, de către un cumpărător prudent și diligent.
Potrivit art. 1.208 Cod civil, contractul nu poate fi anulat dacă faptul asupra căruia a purtat eroarea putea fi, după împrejurări, cunoscut cu diligențe rezonabile. Peisajul comercial român a evoluat semnificativ în ultimii zeci de ani. Dacă la începutul economiei post-decembriste, antreprenorul român era reticent față de orice cost adițional pe care l-ar presupune procesul de încheiere a unui contract de vânzare, acesta a realizat cu timpul (și mai ales sub influența modelului de business al corporațiilor străine) că investițiile în consultanți merită. Astăzi, procesul de *due diligence* nu mai este specific doar vânzărilor de zeci și sute de milioane de euro. Dimpotrivă, în domeniul afacerilor, cumpărătorul mediu înstărit și prudent investește în echipe de consultanți financiari, de avocați și de specialiști tehnici care să evalueze dacă obiectul vânzării este conform.
Prin prezentul articol ne propunem să cercetăm cum anume influențează acest proces de due diligence garanția contra viciilor ascunse sau posibilitatea invocării viciului de consimțământ al erorii. Pe de o parte, ne propunem să analizăm dacă remediile aferente acestor două instituții mai apropiate sau mai îndepărtate de acest cumpărător diligent. Pe de altă parte, vom analiza și dacă procesul „due diligence" un standard al diligenței contractanților – și deci, în lipsa acestuia, anumite remedii îi sunt mai îndepărtate.

*Abstract*. Under Article 1707 of the Romanian Civil Code, a defect is latent if, at the time of delivery, it could not have been discovered by a prudent and diligent buyer without specialist assistance. Under Article 1208 of the Romanian Civil Code, a contract may not be annulled if the fact to which the mistake related could, in the circumstances, have been ascertained through reasonable diligence. Romania's commercial landscape has evolved significantly over the past few decades. Whereas, in the early years of the post-1989 economy, Romanian entrepreneurs were reluctant to incur any additional costs associated with entering into a sale contract, they gradually came to recognise—particularly under the influence of foreign corporations' business practices—that investing in professional advice is worthwhile.
Today, due diligence is no longer confined to transactions worth tens or hundreds of millions of euros. Rather, in commercial transactions, the typical prudent buyer with sufficient financial resources engages teams of financial advisers, lawyers and technical experts to assess whether the subject matter of the sale meets the relevant requirements.
This article examines how due diligence affects the warranty against latent defects and the possibility of invoking error as a defect of consent. On the one hand, it explores whether conducting due diligence makes the remedies available under these two legal doctrines more or less accessible to a diligent buyer. On the other hand, it considers whether due diligence has become a benchmark for the diligence expected of

contracting parties, such that failing to undertake it may restrict access to certain remedies.


- **Liviu-Alexandru Viorel** (*Facultatea de Drept, Academia de Studii Economice din București*)


*Paradoxul anulării întâmpinării tardive: o sancțiune plauzibilă sau imposibilă? / The Paradox of Annulling a late-filed Statement of Defense: a Plausible or Impossible Sanction?*


*Rezumat*. Este posibilă anularea întâmpinării ca sancțiune pentru nedepunerea sa în termenul prevăzut de lege? Aceasta este întrebarea la care prezentul studiu își propune să ofere un răspuns argumentat. Problema pare, la prima vedere, aproape prea simplă pentru a mai suscita controverse. Nedepunerea întâmpinării în termen atrage decăderea pârâtului din dreptul de a mai propune probe și de a invoca excepții de ordine privată. Soluțiile judiciare întâlnite recent demonstrează însă că această chestiune, discutată încă din primii ani de aplicare a noului Cod de procedură civilă, este departe de a fi pur teoretică sau definitiv tranșată. La o primă examinare, anularea întâmpinării tardive pare să aibă un fundament normativ incontestabil: art. 185 alin. (1) C. proc. civ. prevede expres nulitatea actului de procedură efectuat peste termen. Dacă decăderea operează pentru nerespectarea termenului, iar actul îndeplinit tardiv este lovit de nulitate, de ce ar trebui exceptată tocmai întâmpinarea?
Studiul pornește, deliberat, de la argumentele favorabile anulării, pentru a verifica dacă acestea rezistă confruntării cu regimul special instituit prin art. 208 alin. (2) C. proc. civ. Spre deosebire de norma generală, această dispoziție circumscrie expres efectele decăderii, fără a prevedea pierderea integrală a dreptului pârâtului de a formula apărări. De aici rezultă problema centrală a analizei: poate nerespectarea termenului de depunere a întâmpinării să justifice anularea integrală a actului, atunci când legiuitorul a delimitat expres prerogativele procesuale supuse decăderii? Examinarea raportului dintre art. 185 alin. (1) și art. 208 alin. (2) C. proc. civ., prin prisma raportului dintre norma generală și cea specială, este completată de analiza efectelor nulității prevăzute de art. 179 C. proc. civ. și a posibilității valorificării apărărilor pe fond și a excepțiilor de ordine publică. În acest context, este supusă unei evaluări critice inclusiv practica anulării întâmpinării tardive, urmată de recalificarea aceluiași înscris drept note scrise în apărare, soluție care ridică întrebarea dacă anularea mai produce un efect juridic autonom sau se reduce la o sancțiune formală, suprapusă decăderii deja intervenite. Analiza conduce la concluzia că tardivitatea întâmpinării nu justifică, prin ea însăși, înlăturarea integrală a apărărilor cuprinse în aceasta. Problema nu este dacă depunerea tardivă trebuie sancționată, ci dacă nulitatea întregului act poate fi conciliată cu limitele decăderii expres stabilite de legiuitor.

*Abstract*. Can a statement of defense be annulled as a sanction for failure to file it within the statutory time limit? This is the central question that the present study seeks to address through a systematic legal analysis.At first glance, the issue appears almost too straightforward to give rise to controversy. Failure to file a statement of defense within the prescribed time limit entails the defendant's procedural preclusion from adducing

evidence and raising objections other than those concerning matters of public policy. Yet recent judicial decisions prove that this question, debated since the early years of the application of the new Romanian Code of Civil Procedure, remains neither merely theoretical nor definitively settled. On an initial reading, the annulment of a late-filed statement of defense appears to rest on a compelling statutory basis: Article 185(1) of the Romanian Code of Civil Procedure expressly provides for the nullity of procedural acts performed after the expiry of the applicable time limit. If failure to comply with a procedural deadline results in preclusion, and an act performed out of time is rendered null, why should a statement of defense be treated differently? The study deliberately begins by examining the arguments in favor of annulment, before assessing whether they withstand scrutiny in light of the special regime established by Article 208(2) of the Code of Civil Procedure. Unlike the general rule, this provision expressly circumscribes the consequences of procedural preclusion, without extinguishing the defendant's right to present a defense in its entirety. This gives rise to the central question addressed in the analysis: can the failure to comply with the time limit for filing a statement of defense justify the annulment of the entire procedural act when the legislature has expressly defined the procedural rights subject to preclusion? The examination of the relationship between Articles 185(1) and 208(2), particularly through the interplay between general and special provisions, is supplemented by an analysis of the effects of nullity under Article 179 of the Code of Civil Procedure and the continued admissibility of substantive defenses and objections involving matters of public policy. Particular attention is also devoted to the judicial practice of annulling a late-filed statement of defense and subsequently recharacterizing the same document as written submissions in defense. This approach raises the question whether annulment retains any independent legal effect or merely operates as a formal sanction superimposed upon the procedural preclusion already incurred. The analysis concludes that the late filing of a statement of defense does not, in itself, justify the wholesale exclusion of the arguments contained therein. The decisive issue is not whether procedural lateness should imply a sanction, but whether the nullity of the entire procedural act can be reconciled with the expressly prescribed limits of procedural preclusion.


- **Ioana-Claudia Florea** (*Școala Doctorală domeniul Drept, Universitatea "Titu Maiorescu" din București; Facultatea de Drept, Universitatea "Lucian Blaga" din Sibiu*)


*Autonomia ca tradiție, convergența ca necesitate: despre transformarea raporturilor dintre dreptul concurenței și protecția consumatorilor / Autonomy as Tradition, Convergence as Necessity: On the Transformation of the Relationship Between Competition Law and Consumer Protection Law*


*Rezumat*. Lucrarea analizează transformarea raporturilor dintre dreptul concurenței și dreptul protecției consumatorilor, pornind de la tensiunea dintre autonomia lor tradițională și necesitatea convergenței funcționale în contextul digitalizării.

Expansiunea platformelor digitale și apariția unor noi forme de putere economică evidențiază limitele delimitărilor doctrinare consacrate, impunând reconsiderarea mecanismelor juridice de protecție a pieței și a consumatorului. Controlul asupra datelor, opacitatea algoritmică, efectele de rețea și dependența tehnologică influențează simultan structura concurențială și libertatea de alegere, conferind vulnerabilității consumatorului o dimensiune structurală. Studiul examinează măsura în care apropierea celor două domenii reprezintă o adaptare a principiilor tradiționale sau o veritabilă schimbare de paradigmă. Prin raportare la evoluțiile normative și jurisprudențiale europene, lucrarea susține faptul că autonomia juridică nu exclude convergența finalităților, ci reclamă o articulare funcțională a instrumentelor de reglementare, capabilă să concilieze continuitatea principiilor cu exigențele unei ordini economice în care protecția pieței și a persoanei devin tot mai interdependente.

*Abstract*. This paper examines the evolving relationship between competition law and consumer protection law, focusing on the tension between their traditional autonomy and the need for functional convergence in the context of digitalisation. The expansion of digital platforms and the emergence of new forms of economic power expose the limitations of established doctrinal boundaries, calling for a reassessment of the legal mechanisms designed to protect competition and consumers. Control over data, algorithmic opacity, network effects, and technological dependence simultaneously affect market structures and consumer freedom of choice, giving consumer vulnerability a structural dimension. The study explores the extent to which the growing interplay between these two fields represents an adaptation of traditional legal principles or a genuine paradigm shift. Drawing on developments in EU legislation and case law, the paper argues that legal autonomy does not preclude convergence in regulatory objectives but rather calls for the functional coordination of regulatory instruments capable of reconciling the continuity of established principles with the demands of an economic order in which market protection and consumer protection are becoming increasingly interdependent.

- **Ruxandra Gorovei** (*Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza" din Iași*)

*Evoluții ale principiului autonomiei de voință în relație cu forța obligatorie a contractului / Developments in the Principle of Party Autonomy in Relation to the Binding Force of Contracts*

*Rezumat*. De-a lungul timpului, principiul autonomiei de voință a cunoscut nuanțe care poartă amprenta transformărilor istorice și a evoluțiilor societale. Un fundament peren al dreptului civil, acesta consacră libertatea părților, consființită prin pecetea forței juridice a contractului. Dincolo de recunoașterea formală a libertății de a contracta, protejarea expresiei libertății în universul juridic converge spre garantarea acelor condiții necesare pentru exercitarea sa într-un mediu normat. Forța obligatorie a contractului devine, astfel, nu doar spațiul întâlnirii dintre voințe autonome, dar și al respectului purtat reciprocității. Evoluția principiului autonomiei de voință reflectă paradigma autodeterminării la libertatea înțeleasă prin prisma responsabilității pe care aceasta o conține. Precum zborul lui Icar, manifestarea libertății își cunoaște propriile limite atunci

când aspirația către absolutul autonomiei slăbește aripa responsabilității care o înalță, iar lipsa înțelegerii acesteia se răsfrânge în propria prăbușire.
Dacă mitul lui Icar ne amintește că orice zbor presupune limite, dreptul civil ne arată că acestea nu sunt menite să suprime libertatea, ci să îi asigure autenticitatea manifestării într-un mediu reglementat.

*Abstract*. Over time, the principle of freedom of contract has undergone nuances that bear the mark of historical transformations and societal developments. A perennial foundation of civil law, it enshrines the freedom of the parties, affirmed by the legal force of the contract. Beyond the formal recognition of the freedom to contract, the protection of the expression of freedom within the legal sphere converges toward guaranteeing the conditions necessary for its exercise within a regulated environment. The binding force of the contract thus becomes not only the space where autonomous wills meet, but also the space where reciprocity is respected. The evolution of the principle of autonomy of will reflects the paradigm of self-determination in freedom, understood through the lens of the responsibility it entails. Like Icarus's flight, the expression of freedom encounters its own limits when the aspiration toward the absolute autonomy weakens the wing of responsibility that lifts it, and the lack of understanding of this responsibility results in its own downfall. If the myth of Icarus reminds us that all flight entails limits, civil law shows us that these limits are not meant to suppress freedom, but to ensure the authenticity of its expression within a regulated environment.

- **Dragoș-Nicolae Ene** (*Facultatea de Drept, Universitatea din București*)

*Ce a mai rămas de împărțit? Limitele materiale ale partajului judiciar între soți / What Remains to Be Divided? The Substantive Limits of Judicial Property Division Between Spouses*

*Rezumat*. Dincolo de a fi o modalitate recurentă de sistare a stării de coproprietate, partajul judiciar ridică, în practica instanțelor naționale, numeroase provocări la nivelul stabilirii masei partajabile. Specificul raporturilor patrimoniale dintre soți conduce adesea la situația în care masa patrimonială a bunurilor comune cuprinde sume de bani aflate în conturi bancare ale soților, drepturi de creanță sau dividende. Totodată, lichidarea regimului matrimonial poate plasa datoriile comune într-o stare de echivoc juridic. Toate aceste elemente sunt de natură a genera dificultăți cu ocazia efectuării partajului, care pornesc de la modalitatea în care reclamantul își configurează cererea de chemare în judecată și subzistă la momentul stabilirii, de către judecător, a conținutului masei partajabile. Prezenta analiză are scopul de a pune în lumină a abordare practică asupra acestor ambiguități, în legătură cu care jurisprudența nu este (încă) unitară. În mod inerent, analiza va porni de la regimul juridic general al partajului și va traversa, distinct, fiecare ipoteză pe care o apreciem ca fiind actuală sau controversată.

*Abstract*. Although judicial partition is a common means of terminating co-ownership, it raises numerous challenges in the practice of national courts, particularly with regard to determining the assets subject to partition. The specific nature of the financial relations

between spouses often means that the pool of jointly owned assets includes funds held in the spouses' bank accounts, claims and dividends. Furthermore, the liquidation of the matrimonial property regime may give rise to legal uncertainty regarding joint debts. These circumstances may complicate the partition process, with difficulties arising from the manner in which the claimant formulates the statement of claim and persisting until the court determines the composition of the pool of assets subject to partition. This article aims to provide a practical examination of these ambiguities, in relation to which case law has yet to establish a consistent approach. The analysis begins with the general legal framework governing judicial partition and proceeds to examine separately each scenario considered relevant or controversial in current legal practice.

- **Bogdan Cătălin Frîncu** (*Școala Doctorală de Drept, Universitatea Ecologică din București*)

  *Transparența salarială în lumina deciziilor algoritmice: discriminarea produsă de sistemele automatizate de stabilire a salarizării / Pay Transparency in the Light of Algorithmic Decision-Making: Discrimination Produced by Automated Pay-Setting Systems, Employer Obligations, Rules and Sanctions in Romanian and European Labour Law*

*Rezumat*. Prezenta lucrare examinează interacțiunea dintre transparența salarială, impusă de Directiva (UE) 2023/970, și utilizarea sistemelor automatizate de stabilire a salarizării, cu accent pe riscurile de discriminare algoritmică. Analiza pornește de la premisa că opacitatea algoritmilor de salarizare poate perpetua și amplifica inegalitățile salariale existente, în special cele bazate pe gen, și poate genera forme subtile de discriminare indirectă. Lucrarea explorează obligațiile de transparență și de supraveghere umană impuse angajatorilor atât de legislația europeană (Directiva 2023/970, Regulamentul (UE) 2024/1689 – AI Act), cât și de dreptul român (Legea nr. 202/2002, proiectul legislativ L445/2026). Sunt analizate normele privind evaluarea comună a remunerațiilor, dreptul la informare al lucrătorilor și sancțiunile aplicabile în caz de nerespectare. Concluzia subliniază necesitatea unui cadru juridic integrat care să asigure că deciziile algoritmice de salarizare rămân sub control uman efectiv și sunt supuse unor mecanisme de audit și responsabilizare, astfel încât transparența salarială să devină un instrument real de protecție a drepturilor fundamentale ale lucrătorilor, nu doar o formalitate procedurală.

*Abstract*. This study examines the interaction between pay transparency, as mandated by Directive (EU) 2023/970, and the use of automated pay-setting systems, with a focus on the risks of algorithmic discrimination. The analysis starts from the premise that the opacity of pay algorithms can perpetuate and amplify existing pay inequalities, particularly those based on gender, and can generate subtle forms of indirect discrimination. The paper explores the transparency and human oversight obligations imposed on employers by both European legislation (Directive 2023/970, Regulation (EU) 2024/1689 – AI Act) and Romanian law (Law No. 202/2002, draft law L445/2026). It analyses the rules on joint pay assessment, workers' right to information, and the sanctions applicable in the event of non-compliance. The conclusion emphasizes the

need for an integrated legal framework to ensure that algorithmic pay decisions remain under effective human control and are subject to audit and accountability mechanisms, so that pay transparency becomes a genuine instrument for protecting workers' fundamental rights, not merely a procedural formality.

**PANEL ONLINE 2**

- **Cristian-Dumitru Miheș** (*Facultatea de Drept, Universitatea din Oradea*)

  *Limitele răspunderii penale în cazul activităților recreativ-sportive în mediul montan / Limits of criminal liability in the case of recreational-sports activities in the mountain environment*

*Rezumat*. Lucrarea examinează limitele răspunderii penale în activitățile recreativ-sportive montane, pornind de la cauza Kerstin G. (Grossglockner, 18 ianuarie 2025), în care Landesgericht Innsbruck l-a condamnat, în februarie 2026, pe partenerul victimei pentru ucidere din culpă gravă (§ 81 StGB austriac) la cinci luni închisoare cu suspendare și amendă, deși mama victimei a susținut public că deciziile fuseseră luate în comun. Spețа pune în discuție trei probleme fundamentale: existența și izvorul obligațiilor de prudență în afara unui cadru profesional, poziția de garant a partenerului mai experimentat față de participantul vulnerabil și relevanța consimțământului victimei la risc (autopunere în pericol consimțită) ca limită a imputării obiective. Analiza comparată a dreptului austriac, german și român (art. 192 alin. 1 și 2 C. pen.) evidențiază insuficiența reglementării activităților montane neprofesioniste și propune criterii de delimitare între riscul permis, culpa simplă și culpa „profesională", precum și soluții de lege ferenda pentru protecția victimelor.

*Abstract*. This paper examines the limits of criminal liability in recreational and sporting mountain activities, starting from the Kerstin G. case (Grossglockner, 18 January 2025), in which the Innsbruck Regional Court convicted the victim's partner, in February 2026, of grossly negligent homicide (§ 81 of the Austrian Criminal Code), imposing a five-month suspended sentence and a fine, although the victim's mother publicly maintained that all decisions had been taken jointly. The case raises three fundamental issues: the existence and source of duties of care outside any professional framework; the guarantor position of the more experienced partner towards the vulnerable participant; and the relevance of the victim's consent to risk (consensual self-endangerment) as a limit of objective imputation. A comparative analysis of Austrian, German and Romanian law (Article 192(1)–(2) of the Romanian Criminal Code) reveals the inadequate regulation of non-professional mountain activities and proposes criteria for distinguishing permitted risk, ordinary negligence and "occupational" negligence, together with de lege ferenda solutions for victim protection.

- **Denisa Barbu** (*Universitatea Valahia din Târgoviște, Institutul de Cercetări Juridice " Acad. Andrei Rădulescu" din București)*


*Penalul și despăgubirea – cum se rezolvă acțiunea civilă / Criminal proceedings and compensation- how the civil claim is resolved*


*Rezumat*. Din prevederile art. 25 alin. (1) şi art. 397 alin. (1) C. pr. pen., la fel ca şi în reglementarea anterioară, rezultă că instanţa penală se pronunţă prin aceeaşi hotărâre şi în ceea ce priveşte acţiunea civilă. Practic, cele două dispoziţii mai sus enunţate exprimă aceeaşi idee, deşi această repetiţie nu era absolut necesară. Însă, la fel ca în vechea reglementare procesual penală, observăm că au rămas neacoperite soluţiile instanţei penale în ceea ce priveşte modul expres de soluţionare a acţiunii civile disjunse. Cert este că nu mai suntem în prezenţa aceleiaşi hotărâri penale prin care s-a soluţionat acţiunea penală, ci tot în prezenţa unei hotărâri a instanţei penale, care însă soluţionează separat acţiunea civilă disjunsă spre a fi soluţionată separat de acţiunea penală, hotărâre judecătorească distinctă, care poate avea propriile sale căi de atac, distincte de cele care vizează acţiunea penală. Drept urmare, credem că, fie la art. 25, fie mai ales la art. 26, fie chiar şi la art. 397, ar fi fost necesară prevederea unui alineat care să consacre expres faptul că „în caz de disjungere a acţiunii civile, prevederile art. 25 şi art. 397 se aplică corespunzător, în măsuri în care sunt compatibile". Aşadar, de lege ferenda, propunem inserarea unor prevederi exprese, cu privire la rezolvarea acţiunii civile în caz de disjungere a acesteia. Din modul de reglementare actual al rezolvării acţiunii civile în procesul penal, observăm că legiuitorul a menţinut o serie de principii generale precum: cazuri de soluţionare din oficiu a acţiunii civile, dependenţa acţiunii civile de modul în care este soluţionată acţiunea penali disjungerea acţiunii civile de cea penală, nesoluţionarea acţiunii civile ca soluţie distinctă de cea de admitere şi respingere a acţiunii civile, rezolvarea acţiunii civile doar de către instanță, nu şi în cursul urmăririi penale, pe care însă le-a adaptat noii viziuni legislative.

*Abstract*. It follows from the provisions of Art. 25 para. (1) and Art. 397 para. (1) of the Criminal Procedure Code—as was the case under the previous regulation—that the criminal court rules on the civil action within the same judgment. In practice, the two aforementioned provisions express the same idea, even though this repetition was not strictly necessary. However, just as under the former criminal procedural regulation, we observe that the criminal court's rulings regarding the specific manner of resolving a severed civil action remain unaddressed. What is certain is that we are no longer dealing with the same criminal judgment that resolved the criminal action; rather, we are dealing with a judgment by the criminal court that separately resolves a civil action—one severed from the criminal action—constituting a distinct judicial decision that may be subject to its own avenues of appeal, separate from those concerning the criminal action. Consequently, we believe it would have been necessary—whether in Art. 25, Art. 26, or even Art. 397—to include a paragraph expressly establishing that "in the event of the severance of the civil action, the provisions of Art. 25 and Art. 397 apply accordingly, to the extent that they are compatible." Therefore, *de lege ferenda*, we propose the insertion of express provisions regarding the resolution of the civil action in cases where it has been severed. From the current regulatory framework governing the resolution of

the civil action within criminal proceedings, we observe that the legislator has retained a series of general principles—such as the resolution of the civil action *ex officio*, the dependence of the civil action on the outcome of the criminal action, the severance of the civil action from the criminal action, the non-resolution of the civil action (as a disposition distinct from granting or dismissing it), and the resolution of the civil action solely by the court rather than during the criminal investigation phase—while adapting them to the new legislative vision.


- **Teodora-Andreea Onița** (*Facultatea de Drept, Universitatea „Babeș-Bolyai" din Cluj-Napoca*)


*"Sub influența" - atunci și acum: de la detecția toxicologică la analiza capacității de a conduce autovehicule / "Under the influence" – then and now: from toxicological detection to the analysis of driving ability*


*Rezumat*. Prezenta lucrare analizează evoluția sintagmei „sub influența substanțelor psihoactive" cuprinsă în art. 336 alin. (2) Cod Penal, pornind de la schimbarea de paradigmă adusă de Decizia ÎCCJ nr. 25/2025. Astfel, de la practica în care simpla prezență a substanței în probele biologice era considerată suficientă pentru ca tipicitatea obiectivă să fie considerată îndeplinită, paradigma se schimbă total, exigența introdusă de decizie impunând reconsiderarea rolului și limitelor probei toxicologice, a interpretării concentrațiilor și a corelării rezultatului analitic cu examenul clinic și cu celelalte elemente probatorii.
Dreptul a ajuns să depindă, pentru stabilirea "influenței", de o probă științifică aflată ea însăși într-o evoluție rapidă. Astfel, lucrarea va expune evoluția tehnicilor moderne de analiză din toxicologia analitică, de la metodele de screening la cele de confirmare, prelevarea și prelucrarea probelor biologice, interpretarea rezultatelor, iar, mai nou, corelarea acestora cu examenul clinic, precum și dificultățile generate de apariția continuă a noilor substanțe psihoactive și a analogilor de tip „designer drugs". Pentru o mai bună înțelegere, vor fi explicate și etapele analizei toxicologice a unei astfel de substanțe. De asemenea, sunt supuse analizei limitele testelor de screening, posibilitatea rezultatelor fals pozitive și interferențele medicamentoase, precum și situația medicamentelor cu efect psihoactiv utilizate terapeutic și relevanța acestora pentru aptitudinea de a conduce. Examinate vor fi și implicațiile acestor evoluții asupra standardului probator și asupra delimitării dintre consum, prezență și influență. În final, vor fi formulate, pe baza analizei efectuate, propuneri de *lege ferenda*.

*Abstract*. This paper analyzes the evolution of the phrase "under the influence of psychoactive substances", as found in Article 336, paragraph (2) of the Criminal Code, taking as its starting point the paradigm shift introduced by High Court of Cassation and Justice (ICCJ) Decision no. 25/2025. The paradigm has shifted completely from a practice where the mere presence of a substance in biological samples was deemed sufficient to satisfy the requirement of objective actus reus (typicity). The requirement introduced by the decision necessitates a reconsideration of the role and limits of toxicological testing, the interpretation of concentration levels, and the correlation of analytical results with clinical examinations and other evidentiary elements.
Determining "influence" has come to depend on scientific evidence that is itself rapidly evolving. Consequently, the paper outlines the evolution of modern analytical

techniques in toxicology - ranging from screening to confirmatory methods, sample collection and processing, and result interpretation - as well as the more recent emphasis on correlating these results with clinical findings. It also addresses the challenges posed by the continuous emergence of new psychoactive substances and ”designer drug” analogues. To facilitate understanding, the stages of toxicological analysis for such substances are also explained.
Furthermore, the paper examines the limitations of screening tests, the potential for false-positive results and drug-related interferences, and the status of therapeutically used psychoactive medications, along with their relevance to driving fitness. The implications of these developments for the evidentiary standard and for the distinction between consumption, presence, and influence will also be examined. Finally, proposals de lege ferenda will be formulated based on the analysis conducted.

- **Constantin Pisarenco** (*Free International University of Moldova*)

  *Investigarea criminalistică a infracțiunilor medicale: principii și schimbări în metodele de investigare în mediul digital / Forensics of Medical Crimes: Fundamental Principles and Changes in Investigative Methods in the Digital Environment*

*Rezumat*. Reconstituirea unui episod medical pe baza urmelor digitale se complică din cauza neconcordanței dintre acțiunea clinică, documentarea acesteia și funcționarea sistemului informatic. Scopul studiului este de a identifica condițiile în care urma digitală permite o evaluare fundamentată a evenimentului, a momentului și a autorului. S-a realizat o comparație teoretică și analitică între studiile din revistele de specialitate privind auditul, calitatea datelor medicale și criminalistica digitală, pe de o parte, și actele europene privind protecția datelor și procesul echitabil, pe de altă parte. Rezultatul obținut constă într-o schemă de verificare secvențială a tranzițiilor de la obiectul digital la operațiunea de sistem, la evenimentul clinic și la ipoteza de anchetă. S-au delimitat reperele temporale, atribuirea tehnică și personală, confirmarea independentă și reproducerea repetată a unei singure înregistrări. S-au definit condițiile de utilizare a unei urme care lipsește și ordinea de păstrare a incertitudinii cronologice. S-a demonstrat că modificarea metodelor are legătură cu studierea mecanismului de formare a urmelor, în timp ce cerințele de legalitate și verificabilitate rămân neschimbate. Schema este destinată planificării cercetării probelor; eficacitatea sa în cadrul dosarelor penale nu a fost evaluată.

*Abstract*. Reconstructing a medical event based on digital traces is complicated by discrepancies between clinical practice, its documentation, and the operations of the information system. The aim of this study is to determine the conditions under which a digital trace allows for a reasonable assessment of an event, its timing, and the person responsible. A theoretical and analytical comparison was conducted between studies of audit logs, the quality of medical data, and digital criminalistics, and European documents on data protection and fair proceedings. Distinctions were made between timestamps, technical and personal attribution, independent verification, and the reproducibility of a single record. The conditions for using a missing trace and the

procedure for preserving chronological uncertainty were defined. It was shown that changes in methods are linked to research into the mechanism of trace formation, while the requirements of legality and verifiability remain intact.

- **Florin Zagaican, Petru Vîrlan** (*Universitatea de Stat din Moldova*)

  *Prevederile internaționale privind infracțiunea de atragere a minorilor la consumul ilegal de substanțe stupefiante, psihotrope și/sau de alte substanțe cu efecte similare / Inducing minors into the illegal consumption of narcotic, psychotropic, and/or other substances with similar effects*

- **Lucian-Sorin Stănescu** (*Facultatea de Drept și Științe Administrative, Universitatea „Ștefan cel Mare" din Suceava*)

  *Tradițiile democratice ale poporului român – mitul fondator al constituționalismului românesc / The Democratic Traditions of the Romanian People – the Founding Myth of Romanian Constitutionalism*

*Rezumat*. Recurența la tradițiile democratice ale poporului român presupune revendicarea unei democrații originare, ca arhetip întemeietor al societății noastre politice. Perspectiva diacronică a jurisprudenței constituționale asupra demos-ului care a exercitat puterea democratică în momentele de referință ale istoriei naționale permite recuperarea manifestărilor voinței colective ca repere ale acestei întemeieri. Se conturează astfel o vocație succesorală a națiunii contemporane, care se revendică de la vechile sale drepturi și libertăți de origine consuetudinară.
Prezentul demers urmărește geneza acestei reprezentări mitistorice prin recursul la miturile politice fondatoare și examinează, cu ajutorul teoriei mitului juridic elaborate de Petre Pandrea, capacitatea sa de a unifica și orienta întregul sistem de drept românesc. Expresiile pozitivate ale acestui mit se conturează atât prin recunoașterea de către Curtea Constituțională a valorii constituționale a documentelor istorice care au exprimat voința politică democratică a națiunii, cât și prin acte normative care reintroduc în dreptul pozitiv simboluri ale trecutului politic, de natură să legitimeze filiația democratică a statului român contemporan.

*Abstract*. The recurrent appeal to the democratic traditions of the Romanian people entails a claim to an original democracy as the founding archetype of our political society. The diachronic perspective of constitutional jurisprudence on the demos that exercised democratic power at pivotal moments in national history enables the recovery of expressions of collective will as reference points for this foundation. A claim to succession thus takes shape for the contemporary nation, which invokes its ancient rights and freedoms of customary origin.
The present inquiry traces the genesis of this mythistorical representation through an examination of founding political myths and employs Petre Pandrea's theory of legal myth to examine its capacity to unify and guide the entire Romanian legal system. This myth finds expression in positive law both through the Constitutional Court's recognition of the constitutional value of historical documents that expressed the nation's

democratic political will and through legislation that reintroduces symbols of the political past into positive law, thereby legitimising the democratic lineage of the contemporary Romanian state.

- **Arina Ialanji, Patricia Maximciuc** (*Universitatea de Stat din Moldova, Institutul Național de Justiție din Republica Moldova*)

*Statutul probator al declarațiilor co-inculpatului și sentinței pronunțate în procedura simplificată / The Evidentiary Value of a Co-defendant Statements and the Judgment Delivered under the Simplified Procedure*

*Rezumat*. Rezumat: Prezentul articol analizează valoarea probatorie a declarațiilor coinculpatului judecat în procedură simplificată și a sentinței pronunțate în privința acestuia în cauza penală disjunsă a persoanei care contestă acuzația. Cercetarea examinează legislația Republicii Moldova și jurisprudența constituțională și europeană, prin prisma liberei aprecieri a probelor, contradictorialității, prezumției nevinovăției și imparțialității instanței de judecată. Studiul susține că disjungerea trebuie să asigure autonomia probatorie a fiecărei cauze: declarațiile fostului coinculpat necesită verificare contradictorie și coroborare cu probe independente , iar hotărârea anterioară nu poate stabili, prin propria autoritate, vinovăția persoanei judecate separat. Sunt evidențiate riscurile prejudecării vinovăției prin motivarea primei sentințe și implicațiile examinării cauzelor succesive de către același judecător. Studiul formulează recomandări practice și propuneri legislative pentru concilierea eficienței procedurii simplificate cu garanțiile procesului echitabil.

*Abstract*. The study examines the evidentiary value of statements made by a co-defendant tried under the simplified procedure and of the judgment delivered against that person in the severed criminal proceedings of a defendant who contests the charges. It analyses Moldovan legislation and constitutional and European case-law in light of the free assessment of evidence, adversial proceedings, the presumption of innocence and judicial impartiality. The study argues the severance must ensure the evidentiary autonomy of each case: the former co-defendant's statements require adversial scrunity and corroboration by independent evidence, while the earlier judgment cannot, by its own authority, establish another defendant's guilt. The study highlights the risks of prejudgment arising from the reasoning of the first judgment and the implications of successive trials before the same judge. It offers practical recommendations to reconcile procedural efficiency with fair trial guarantees.

- **Diana Ionescu** (*Facultatea de Drept, Universitatea Babeș - Bolyai*)

*Medierea penală în justiția română: când constantele blochează schimbarea de paradigmă / Criminal Mediation in Romanian Justice: When the Constants Block the Paradigm Shift*

*Rezumat*. Medierea în materie penală este expresia procesuală a unei schimbări de paradigmă: trecerea de la justiția represivă, centrată pe raportul dintre stat și infractor, la o justiție restaurativă, care recunoaște victimei un rol propriu. În România, medierea a fost introdusă acum douăzeci de ani, în contextul aderării la Uniunea Europeană. Lucrarea examinează dacă paradigma care stă la baza medierii penale a fost sau nu asimilată de dreptul procesual penal român. Argumentul central este că asimilarea acestei paradigme a fost împiedicată tocmai de constantele procesului penal: logica bipolară procuror - acuzat și locul marginal rezervat victimei au făcut ca medierea să funcționeze ca un „transplant fără rădăcini". Analiza evoluției normative și a gradului redus de utilizare în practică permite o reflecție asupra condițiilor în care o schimbare de paradigmă rămâne pur formală și asupra tensiunii dintre inovația procesuală și constantele procesului penal.

*Abstract*. Mediation in criminal matters is the procedural expression of a paradigm shift: the move from a repressive model of justice, centred on the relationship between the state and the offender, to a restorative one that recognises the victim as a subject with a role of its own. In Romania, mediation was introduced twenty years ago, in the context of accession to the European Union. This paper examines whether the paradigm underlying criminal mediation has in fact been assimilated by Romanian criminal procedure law. Its central argument is that the assimilation of this paradigm has been hindered precisely by the constants of the criminal process: the bipolar logic of the prosecutor–defendant relationship and the marginal place reserved for the victim have caused mediation to operate as a "transplant without roots". An analysis of the normative evolution and of the low level of use in practice allows a broader reflection on the conditions under which a paradigm shift remains purely formal, and on the tension between procedural innovation and the constants of the criminal process.

- **Dumitru Stoica** (*Universitatea de Stat din Moldova*)

  *De la protecția bugetului național la protecția intereselor financiare ale Uniunii Europene: o schimbare de paradigmă pentru dreptul penal al Republicii Moldova / From the protection of the national budget to the protection of the European Union's financial interests: a paradigm shift for the criminal law of the Republic of Moldova*

*Rezumat*. Statutul de stat candidat la aderarea la Uniunea Europeană și creșterea asistenței financiare europene acordate Republicii Moldova pun în discuție o constantă a dreptului penal: ocrotirea patrimoniului public înțeles exclusiv ca patrimoniu al statului. Fondurile Uniunii gestionate pe teritoriul național aparțin unui buget supranațional, a cărui protecție penală este guvernată de art. 325 TFUE și de Directiva (UE) 2017/1371 (Directiva PIF). Lucrarea analizează în ce măsură legislația penală națională răspunde acestor standarde. Se pornește de la ipoteza că fraudarea fondurilor europene este sancționată doar indirect, prin incriminări generale precum escrocheria, delapidarea sau falsul, ceea ce generează lacune și dificultăți de calificare. Studiul folosește metodele comparativă, analitică și teleologică și se raportează la modelul român al Legii nr. 78/2000. Pe această bază, argumentează că racordarea la acquis-ul

Uniunii presupune o reconfigurare a obiectului juridic al ocrotirii penale. În final, formulează propuneri de lege ferenda privind introducerea unor incriminări dedicate în Codul penal.

*Abstract*. The Republic of Moldova's status as a candidate for accession to the European Union and the growing volume of EU financial assistance it receives call into question a constant of criminal law: the protection of public property understood exclusively as state property. EU funds managed on national territory belong to a supranational budget whose criminal-law protection is governed by Article 325 TFEU and Directive (EU) 2017/1371 (the PIF Directive). The paper examines the extent to which national criminal legislation meets these standards. It starts from the hypothesis that fraud affecting EU funds is punished only indirectly, through general offences such as fraud, embezzlement or forgery, which leads to gaps and difficulties of legal qualification. The study employs comparative, analytical and teleological methods and draws on the Romanian model of Law no. 78/2000. On this basis, it argues that alignment with the EU acquis entails a reconfiguration of the legal interest protected by criminal law. Finally, it puts forward de lege ferenda proposals for introducing dedicated offences into the Criminal Code.

- **Sonia- Bianca Blaj** (*Universitatea de Medicină, Farmacie, Științe și Tehnologie „G. E. Palade" Târgu-Mureș*)

  *Rolul activ al judecătorului în litigiile de contencios administrativ / The active role of the judge in administrative litigations*

*Rezumat*. Rolul activ al judecătorului se reconfigurează în litigiile de contencios administrativ prin raportare la asigurarea unui echilibru între două coordonate: efectivitatea controlului jurisdicțional asupra actelor administrației publice și respectarea principiilor fundamentale. Prezentul studiu pune în discuție modalitățile și limitele în care judecătorul poate interveni având în vedere particularitățile contenciosului administrativ, respectiv care sunt condițiile în care acesta poate dispune administrarea unor probe din oficiu, restabilirea calificării juridice sau lămurirea situației de fapt. Totodată, se ridică problema în ce măsură judecătorul poate invoca din oficiu încălcarea unei norme europene. Relevantă sub acest aspect este și jurisprudența CJUE și CEDO, inclusiv din perspectiva obligației judecătorului de a-și întemeia hotărârea doar pe chestiunile care au fost puse anterior în discuția părților.

*Abstract*. The active role of the judge is being redefined in administrative litigation with a view to ensuring a balance between two key considerations: the effectiveness of judicial review of public administration acts and respect for fundamental principles. This study examines the ways in which a judge may intervene, given the specific characteristics of administrative litigation, and the conditions under which the judge may order the taking of evidence on his or her own initiative, the reclassification of a legal issue, or the clarification of the facts of the case. At the same time, the question arises as to what extent a judge may raise, on his or her own initiative, a violation of a European legal provision. The case law of the CJEU and the ECHR is also relevant in this regard, including

from the perspective of a judge's obligation to base his or her decision solely on the issues that were previously raised by the parties.

- **Ioana-Adelina Tudor** (*Facultatea de Drept, Universitatea din București*)

  *Identitatea constituțională a statelor membre versus identitatea constituțională a Uniunii Europene: concurență sau dialog? / The Constitutional Identity of the Member States versus the Constitutional Identity of the European Union: Competition or Dialogue?*

*Rezumat*. Identitatea constituțională a statelor membre ale Uniunii Europene, concept construit de jurisprudența curților constituționale și distinct de identitatea națională, desemnează nucleul intangibil al ordinii constituționale – limitele revizuirii și principiile structurale ale statului. În oglindă, CJUE a afirmat o identitate constituțională proprie a Uniunii, întemeiată pe autonomia ordinii sale juridice și pe valorile art. 2 TUE, calificate drept definitorii pentru identitatea Uniunii. Studiul examinează raportul dintre cele două identități: concurență ierarhică sau suprapunere parțială? Se argumentează că ambele se revendică din același fond constituțional comun- valori precum democrație, stat de drept, drepturi fundamentale, astfel încât conflictul real nu privește valorile, ci autoritatea de a le interpreta în ultimă instanță. Concluziile evaluează dacă acest conflict de autoritate poate fi gestionat prin dialog judiciar.

*Abstract*. The constitutional identity of the Member States of the European Union, a concept developed in the case law of constitutional courts and distinct from national identity, denotes the intangible core of the constitutional order – the limits of constitutional revision and the structural principles of the state. Conversely, the CJEU has affirmed a constitutional identity of the Union itself, grounded in the autonomy of its legal order and in the values enshrined in Article 2 TEU, which it has described as defining the Union's identity. The paper examines the relationship between these two identities: hierarchical competition or partial overlap? It argues that both draw on the same common constitutional heritage – values such as democracy, the rule of law and fundamental rights – so that the real conflict concerns not the values themselves, but the authority to interpret them in the last instance. The conclusions assess whether this conflict of authority can be managed through judicial dialogue.

- **Galina Boubatrin** (*Universitatea de Stat din Moldova*)

  *Motivarea actului administrativ individual ca garanție a protecției judiciare efective / Reason-Giving in Individual Administrative Acts as a Safeguard of Effective Judicial Protection*

*Rezumat*. Comunicarea propune o analiză a obligației de motivare a actului administrativ individual și a rolului acesteia în asigurarea protecției judiciare efective în Republica Moldova. Cercetarea urmărește delimitarea dintre simpla indicare a temeiurilor legale și prezentarea unui raționament care explică situația de fapt, aprecierea probelor și

alegerea soluției administrative. Prin metoda analizei juridice și examinarea standardelor europene relevante, studiul va aborda cerințele unei motivări inteligibile, individualizate și suficiente, inclusiv în exercitarea puterii discreționare. O atenție distinctă va fi acordată efectelor motivării insuficiente asupra posibilității persoanei de a formula o contestație și asupra verificării legalității de către instanță. Vor fi examinate, de asemenea, limitele completării motivelor în cursul procesului și relația dintre obligația de motivare, transparența administrativă și prevenirea arbitrariului. Contribuția propusă constă în formularea unor criterii de evaluare a motivării, utile autorităților publice și practicienilor, pentru consolidarea controlului judiciar și a încrederii persoanei în decizia administrativă.

*Abstract*. The presentation examines the duty to give reasons for individual administrative acts and its role in ensuring effective judicial protection in the Republic of Moldova. The research seeks to distinguish between merely citing legal provisions and providing reasoning that explains the facts, the assessment of evidence, and the choice of administrative outcome. Through legal analysis and examination of relevant European standards, the study will address the requirements of intelligible, individualised, and sufficient reasoning, including in the exercise of discretionary powers. Particular attention will be paid to how inadequate reasoning affects an individual's ability to challenge an administrative act and the court's ability to review its legality. The research will also examine the limits of supplementing reasons during judicial proceedings and the relationship between reason-giving, administrative transparency, and the prevention of arbitrariness. Its proposed contribution is to develop criteria for assessing reasoning, useful to public authorities and legal practitioners, to strengthen judicial review and public confidence in administrative decisions.

- **Ana Morari (Bayraktar)** (*Universitatea „Lucian Blaga" din Sibiu*)

  *Digitalizarea puterii publice: de la modernizarea administrativă la transformarea digitală a puterii publice / The Digitalisation of Public Authority: From Administrative Modernisation to Digital Transformation*

*Rezumat*. Pe măsură ce ideea de constituționalism digital câștigă teren, devine tot mai necesară analiza transformării digitale a puterii publice. Influența platformelor tehnologice globale, care folosesc algoritmi pentru moderarea automată a conținutului, și dependența crescândă a autorităților publice de actorii privați modifică atât exercitarea puterii publice, cât și condițiile deliberării democratice și ale participării cetățenilor. Aceste schimbări devin tot mai greu de explicat prin reperele normative tradiționale. Literatura de specialitate nu distinge întotdeauna clar între digitizare, digitalizare și transformare digitală, iar modernizarea administrativă și e-guvernarea sunt adesea tratate ca fiind echivalente. Ambiguitatea conceptuală favorizează reducerea transformării digitale la îmbunătățirea procedurilor și serviciilor administrative, lăsând insuficient explorate implicațiile sale instituționale. Cercetarea urmărește să delimiteze modernizarea administrativă prin tehnologii digitale de transformările care afectează organizarea, exercitarea și controlul puterii publice. În acest scop, adoptă o abordare calitativă, teoretico-conceptuală, bazată pe analiza critică a literaturii de specialitate și

pe examinarea relațiilor dintre conceptele utilizate. Contribuția propusă constă în elaborarea unei grile de analiză care să permită identificarea schimbărilor ce depășesc îmbunătățirea instrumentelor de lucru. O asemenea delimitare oferă un cadru pentru evaluarea consecințelor digitalizării asupra responsabilității instituționale și a controlului democratic, precum și pentru înțelegerea raporturilor dintre autoritățile publice și actorii privați implicați în guvernare.

*Abstract*. As the idea of digital constitutionalism gains ground, examining the digital transformation of public authority becomes increasingly necessary. The influence of global technology platforms, which use algorithms for automated content moderation, and public authorities' growing reliance on private actors are changing both the exercise of public authority and the conditions for democratic deliberation and citizen participation. These changes are increasingly difficult to explain within traditional normative frameworks. The literature does not always clearly distinguish between digitisation, digitalisation and digital transformation, while administrative modernisation and e-governance are often treated as equivalent. This conceptual ambiguity encourages a narrow understanding of digital transformation as the improvement of administrative procedures and services, leaving its institutional implications insufficiently explored. This study seeks to distinguish administrative modernisation through digital technologies from changes affecting the organisation, exercise and oversight of public authority. It adopts a qualitative, theoretical and conceptual approach, drawing on a critical review of the literature and an examination of the relationships between these concepts. Its proposed contribution is an analytical framework for identifying changes that go beyond improvements to working tools. This distinction provides a basis for assessing the implications of digitalisation for institutional accountability and democratic oversight, as well as for understanding the relationships between public authorities and private actors involved in governance.

- **Mirela-Carmen Dobrilă** (*Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza" din Iași*)

*Integrarea valorilor GDPR în contracte: etica datelor și limitele libertății contractuale în era inteligenței artificiale (AI) / Integrating GDPR Values into Contracts: Data Ethics and the Limitations on Freedom of Contract in the AI Era*

*Rezumat*. Transformarea libertății contractuale se află sub presiunea reglementărilor privind protecția datelor cu caracter personal și a dezvoltării sistemelor de inteligență artificială (AI). În lucrare se analizează modul în care GDPR și AI reconfigurează contractul sub această presiune și modul în care principiile legate de prelucrarea datelor cu caracter personal și principiile privind o inteligență artificială etică și de încredere pot fi privite ca limite pentru libertatea contractuală în sens tradițional. Libertatea contractuală clasică este în tensiune cu o ordine europeană a protecției datelor și cu o ordine europeană de siguranță algoritmică, ambele acționând ca limitări aduse voinței contractuale care nu mai permit părților dreptul de a contracta împotriva drepturilor fundamentale. În lucrare se propune o viziune care să integreze în contract nucleul etic al datelor și al inteligenței artificiale, ca o condiție firească a contractului modern pus în

fața dimensiunii etice a tehnologiei și nu doar ca o obligație legală, ca contrângere exterioară. Nu poate fi acceptată ideea de pasivitate în fața dezvoltării tehnologiei deoarece AI este legală doar dacă este etică, GDPR nu se limitează la obligații impuse de lege ci are o dimensiune etică a datelor, iar arhitectura contractului este reconfigurată în fața dimensiunii etice a tehnologiei.

*Abstract*. The transformation of freedom of contract is being shaped by the pressures of personal data protection regulations and the development of artificial intelligence (AI) systems. This paper analyzes how the GDPR and AI are reconfiguring the contract under these pressures, and how principles regarding personal data processing—as well as those concerning ethical and trustworthy AI—can be viewed as limits on traditional freedom of contract. Classical freedom of contract stands in tension with the European frameworks for data protection and algorithmic safety; both act as constraints on contractual autonomy, effectively denying parties the right to enter into agreements that conflict with fundamental rights. The paper proposes an approach that integrates the ethical core of data and AI into the contract itself—viewing this not merely as a legal obligation or external constraint, but as a natural requirement for the modern contract in the face of technology's ethical dimension. A passive stance toward technological development is untenable: AI is lawful only if it is ethical; the GDPR extends beyond statutory obligations to encompass an ethical dimension regarding data; and the very architecture of the contract is being reshaped by the ethical implications of technology.

# COMUNICĂRI ȘTIINȚIFICE ALE STUDENȚILOR

## 🎓 PANELUL I

- **Rareș-Mihail Ciapă** (*Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași*)

  *Conflictul dintre principiul legalității sancțiunii de drept penal și realitatea sistemului execuțional. Perspective criminologice / The conflict between the criminal sanction legality principle and the reality of the executional system. Criminological perspectives*

*Rezumat*. În prezentul studiu sunt analizate implicațiile de natură criminologică provenite din urma discordanței dintre realitățile sistemului execuțional și principiul fundamental al legalității sancțiunii de drept penal. Această disparitate rezultă din natura climatului ostil al centrelor de detenție care pun deținuții în medii în care sunt, de multe ori, privați de exercitarea unor drepturi fundamentale, fiind concomitent expuși și la antrenări ale conduitelor infracționale din punct de vedere sociologic. Multipli juriști, printre care și una dintre figurile considerate fondatoare criminologiei românești Traian Pop, s-au afirmat asupra ineficienței laturii educative pe care închisoarea, în calitatea sa de pedeapsă exclusivă și specifică dreptului penal, nu ar îndeplini-o pentru a reeduca infractorii, neîndeplinindu-și una dintre finalitățile de a transforma cetățeanul delincvent într-un membru util societății, completând-și numai funcția represivă.

*Abstract*. The present study examines the criminological implications arising from the discrepancy between the realities of the executional system and the fundamental criminal law principle of legality of criminal sanctions. This disparity stems from the inherently hostile environment of prisons, which place criminals in circumstances in which they are often deprived of certain fundamental rights, while simultaneously being exposed, from a sociological perspective, to environments conducive of further criminal behavior. Numerous lawyers, including Traian Pop, regarded as one of the founding figures of Romanian criminology, have addressed during the years the ineffectiveness of the rehabilitative function of imprisonment. As a punishment specific to criminal law, imprisonment may fail to achieve its intended educational and rehabilitative purpose, thereby falling short of one of its fundamental aims of transforming the offender into a law-abiding and socially productive member of society, only fulfilling its represive function.

- **Andrei-Ionuț Dârlea** (*Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza" din Iași*)

  *Unitatea sau pluralitatea subiectului pasiv. La granița dintre tradiție și modernitate juridică / Unity or plurality of the passive subject — at the crossroads of legal tradition and modernity*

*Rezumat*. În dreptul penal, controversele nu se opresc nici măcar acolo unde este cazul unei unități infracționale, iar domeniul condițiilor de existență a unor tipuri de infracțiuni ce se integrează în conceptul unității infracționale (naturale sau legale) poate confirma acest aspect. Dacă unele controverse juridice s-au estompat cu trecerea timpului, unele trenează în mod organic pe parcursul mai multor modificări legislative.
Prezentul studiu își propune să analizeze compatibilitatea infracțiunii continuate (precum și a infracțiunii simple sub forma unității naturale colective) cu pluralitatea de subiecți pasivi. Prin examinarea doctrinei relevante și a practicii judiciare, lucrarea redă actualitatea unor discuții mai vechi readuse în prim-plan de dinamica legislativă contemporană. Dincolo de aspectele privind încadrarea juridică apreciată ca fiind corectă, importanța subiectului rezultă și prin raportare la regimul sancționator, subliniind necesitatea unor criterii interpretative coerente la granița dintre tradiție și modernitate juridică.

*Abstract*. In criminal law, controversies do not cease even where a single criminal offense is concerned, and the domain regarding the conditions for the existence of certain types of offenses that integrate into the concept of single offense (natural or legal) can confirm this aspect. While some legal controversies have faded over time, others organically linger through multiple legislative amendments.
This study aims to analyze the compatibility of the continued offense (as well as the simple offense in the form of the collective natural unit) with the plurality of passive subjects. By examining relevant doctrine and judicial practice, the paper highlights the current relevance of older discussions brought back to the spotlight by contemporary legislative dynamics. Beyond the aspects concerning the legal classification deemed correct, the importance of the subject also stems from its relationship with the

sanctioning regime, emphasizing the need for coherent interpretive criteria at the crossroads of legal tradition and modernity.

- **Ștefan-Emilian Prisacaru** (*Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza" din Iași*)

  *Probleme speciale privind revocarea și anularea suspendării executării pedepsei sub supraveghere / Special issues regarding the revocation and annulment of the suspension of execution of a sentence under supervision*

*Rezumat*. În dreptul penal român, suspendarea executării pedepsei sub supraveghere constituie o formă esențială de individualizare judiciară a pedepsei, fondată pe acordarea unui beneficiu condiționat condamnatului, însoțit de măsuri și obligații stricte pe durata termenului de supraveghere. Nerespectarea conduitei impuse sau intervenția unor împrejurări prevăzute expres de lege atrage incidența a două mecanisme sancționatorii distincte: revocarea, respectiv anularea acestui beneficiu.
Prezentul articol examinează aspectele controversate și problemele de drept ivite în practica judiciară relativ la aplicarea art. 96 și art. 97 din Codul penal. În acest sens, analiza vizează delimitarea riguroasă între temeiurile celor două instituții, particularitățile termenului de supraveghere, incidența săvârșirii unei noi infracțiuni în cursul acestuia, precum și implicațiile jurisprudenței relevante din domeniu. Lucrarea își propune să ofere soluții argumentate pentru interpretarea unitară a normelor penale incidente.

*Abstract*. In Romanian criminal law, the suspension of the execution of a sentence under supervision constitutes an essential form of judicial individualization of punishment, based on granting a conditional benefit to the convict, accompanied by strict measures and obligations throughout the supervision period. Non-compliance with the imposed conduct or the occurrence of circumstances expressly provided by law triggers the application of two distinct sanctioning mechanisms: the revocation, respectively the cancellation of this benefit.
This article examines controversial aspects and legal issues arising in judicial practice regarding the application of Articles 96 and 97 of the Criminal Code. In this regard, the analysis aims at a rigorous delimitation between the grounds of the two institutions, the particularities of the supervision period, the incidence of committing a new offense during it, as well as the implications of relevant jurisprudence in the field. The paper aims to provide argued solutions for the unitary interpretation of the incident criminal norms.

- **Maria-Alexia Tătaru** (*Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza" din Iași*)

  *Vârsta răspunderii penale între discernământ, prevenție și exigențele politicii penale contemporane / The Age of Criminal Responsibility: Between Discernment, Prevention and the Demands of Contemporary Criminal Policy*

*Rezumat*. Adolescența reprezintă o perioadă caracterizată simultan prin vulnerabilitate și transformare, în care granița dintre conduita tranzitorie și dezvoltarea unui

comportament antisocial persistent devine adesea dificil de delimitat. În acest context, delincvența juvenilă nu poate fi redusă exclusiv la dimensiunea juridică a încălcării normei penale, ci trebuie analizată și ca posibil indicator al unor disfuncții psihologice, sociale sau de neurodezvoltare aflate în evoluție. O societate care investește mai ușor în sancțiune decât în prevenție psihiatrică riscă să transforme adolescenții vulnerabili în pacienți netratați, iar ulterior în infractori stigmatizați. Dezbaterile recente privind reducerea vârstei răspunderii penale în România au readus în atenția opiniei publice problema delincvenței juvenile și a modului în care societatea trebuie să răspundă comportamentului infracțional al minorilor. Totuși, dincolo de dimensiunea juridică a sancțiunii, fenomenul ridică întrebări complexe referitoare la dezvoltarea psihică a adolescentului, discernământ, vulnerabilitate psihopatologică și eficiența intervenției preventive.

*Abstract*. Adolescence is a period characterized simultaneously by vulnerability and transformation, during which the boundary between transient conduct and the development of persistent antisocial behaviour often becomes difficult to delineate. In this context, juvenile delinquency cannot be reduced exclusively to the legal dimension of the violation of criminal law, but must also be analysed as a possible indicator of evolving psychological, social, or neurodevelopmental dysfunctions. A society that invests more readily in punishment than in psychiatric prevention risks turning vulnerable adolescents into untreated patients and, subsequently, into stigmatized offenders. Recent debates concerning the lowering of the age of criminal responsibility in Romania have once again brought the issue of juvenile delinquency and the manner in which society should respond to the criminal behaviour of minors to the attention of public opinion. Nevertheless, beyond the legal dimension of punishment, the phenomenon raises complex questions concerning adolescent psychological development, discernment, psychopathological vulnerability, and the effectiveness of preventive intervention.

- **Bogdan-Ioan Gălățan, Luca Lucian Bozdoc** (*Facultatea de Drept, Universitatea Babeș-Bolyai)*

  *Adaptarea răspunderii statelor în raport cu noile tehnologii / Adapting the responsibility of states to emerging technologies*

*Rezumat*. Regulile răspunderii internaționale, de la Chorzów Factory și Corfu Channel până la Articolele ILC din 2001, cer o conduită atribuibilă statului și încălcarea unei obligații internaționale. În contextul dezvoltării noilor tehnologii, statele încep să folosească sisteme autonome și semi-autonome care îndeplinesc funcții tot mai sensibile, dar rămân vulnerabile în fața atacurilor cibernetice. Un astfel de atac cu autor necunoscut face imposibilă atribuirea sa.
Lucrarea, limitată la dreptul cutumiar, examinează dacă există în acest context o obligație primară de diligență, care este întinderea sa și dacă încălcarea sa poate atrage angajarea răspunderii prin intermediul (D)ARSIWA. Distincția principală apare între atribuirea actelor asimilate (cu limitările ei) și omisiunea proprie a statului, (D)ARSIWA fiind un mecanism care devine efectiv în raport cu o obligație primară.

În cadrul analizei acestei obligații vom trece prin originea și statutul său disputat, domeniul de aplicabilitate, standardul și relația sa cu proba, cauzalitatea și forța majoră.

*Abstract*. The rules of international responsibility, from Chorzów Factory and Corfu Channel to the 2001 ILC Articles, require conduct attributable to the State and a breach of an international obligation. In the context of emerging technologies, States are beginning to use autonomous and semi-autonomous systems that perform increasingly sensitive functions, yet remain vulnerable to cyberattacks. An attack by an unidentified actor renders its attribution impossible.
This article, confined to customary international law, examines whether a primary obligation of due diligence exists in this context, what its extent is, and whether its breach may engage state responsibility through (D)ARSIWA. The main distinction lies between the attribution of assimilated acts (with its limitations) and the State's own omission, (D)ARSIWA being a mechanism that becomes effective in relation to a primary obligation. The analysis of this obligation addresses its origin and disputed status, its scope of application, the standard it imposes, and its relation to challenges regarding the burden of proof, causation and force majeure.

- **Raffaella Spătaru** (*Facultatea de Drept, Universitatea din București*)

  *Umbra puterii normative: UE între exportul de valori și neasumarea intereselor proprii / The shadow of normative power: The EU between exporting values and not acknowledging its own interests*

*Rezumat*. Instituțiile Uniunii Europene își prezintă acțiunea externă ca exercițiu de putere normativă bazat pe valori, deși efectul Bruxelles funcționează în mare măsură prin forța pieței, nu prin adeziune liberă. Lucrarea propune un criteriu pentru identificarea tensiunii nerecunoscute dintre valori și interese în dreptul Uniunii, definită ca decalaj între obiectivele declarate în textul actelor și în discursul instituțional, pe de o parte, și efectele lor empirice, pe de altă parte, nerecunoscut explicit de instituția emitentă. Ipoteza este că tensiunea recunoscută de la adoptarea actului poate fi gestionată instituțional, în timp ce cea nerecunoscută tinde să se manifeste ad hoc, sub presiune externă. Conceptul jungian de umbră colectivă este folosit ca lentilă interpretativă, iar criteriul este aplicat reglementării digitale europene, rezultatele indicând forme distincte de nerecunoaștere. În contextul schimbărilor de paradigmă determinate de presiuni tehnologice și geopolitice, lucrarea sugerează că asumarea explicită a acestor tensiuni ar consolida sustenabilitatea modelului și constantele valorice pe care îl fundamentează.

*Abstract*. The institutions of the European Union present their external action as an exercise of value-based normative power, even though the Brussels effect operates largely through market force rather than free adherence. This paper proposes a criterion for identifying the unacknowledged tension between values and interests in EU law, defined as a gap between the objectives declared in the text of legal acts and in institutional discourse, on the one hand, and their empirical effects, on the other, which the issuing institution does not explicitly acknowledge. The hypothesis is that a tension acknowledged from the adoption of the act can be managed institutionally, whereas an

unacknowledged one tends to surface ad hoc, under external pressure. The Jungian concept of the collective shadow is used as an interpretive lens, and the criterion is applied to European digital regulation, with the results pointing to distinct forms of non-acknowledgment. In the context of paradigm shifts driven by technological and geopolitical pressures, the paper suggests that explicitly owning these tensions would strengthen the sustainability of the model and the value constants on which it is founded.

- **Iulia-Adelina Dobașu** (*Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza" din Iași*)

  *Dreptul la educație, între constante și schimbări de paradigmă / The Right to Education, between Continuity and Paradigm Shifts: from the Monarchy to the Digital Age*

*Rezumat*. În cadrul acestei lucrări am analizat evoluția dreptului la educație în România pe o perioadă de 100 de ani, precum și rolul pe care tehnologia a ajuns să îl joace tot mai des în cadrul acestui proces. Analiza a fost împărțită în patru perioade istorice, începând cu perioada monarhiei și continuând cu perioada comunismului, în care am analizat modul în care începe să se remarce utilizarea tehnologiei în procesul educațional, dar și modul în care educația a fost utilizată ca instrument al conducerii comuniste. Am continuat cu perioada 1989–2007, în care am prezentat măsurile adoptate de România pentru a garanta respectarea dreptului la educație și chiar ca să îi încurajeze pe copii să își continue parcursul educațional și am încheiat cu ultima perioadă, după aderarea la Uniunea Europeană, în care am descris mai ales acțiunile pe care Uniunea le-a întreprins pentru a proteja copiii, cu ajutorul tehnologiei sau chiar de tehnologie. Deși s-au înregistrat numeroase schimbări de paradigmă pe parcursul secolului privind rolul educației și al tehnologiei în societate, acest studiu arată că anumite principii au rămas constante (ex. gratuitatea învățământului de bază).

*Abstract*. This paper analyses the evolution of the right to education in Romania over a period of 100 years, as well as the increasingly important role that technology has come to play in this process. The analysis is divided into four historical periods. It begins with the monarchy and continues with the communist period, examining both the first uses of technology in education and the way in which education was used as an instrument of communist rule. It then turns to the period 1989–2007, presenting the measures adopted by Romania to guarantee the right to education and even to encourage children to persevere in their studies. Finally, it addresses the period following Romania's accession to the European Union, describing mainly the actions taken by the Union to protect children, both through technology and even from technology. Although the century witnessed numerous paradigm shifts regarding the role of education and technology in society, this study shows that certain principles have remained constant, such as free basic education.

- **Andrei-Ioan Moga** (*Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași*)

  *Edificarea statului unitar și omogenizarea legislativă (1918-1925) / The building of the unitary state and legislative homogenization (1918-1925)*

*Rezumat*. Lucrarea analizează procesul de unificare administrativă a României Mari, consacrat prin Legea din 14 iunie 1925. Adoptat în aplicarea directă a Constituției din 1923, actul normativ a lichidat pluralismul legislativ moștenit din fostele imperii. Studiul examinează noua arhitectură teritorială bazată exclusiv pe județe și comune, evidențiind caracterul de simple circumscripții al plășilor și sectoarelor. Sunt detaliate componența consiliilor locale și județene, mecanismele reprezentării minorităților, precum și asimilarea corpului funcționăresc provincial. Totodată, cercetarea analizează garanțiile procedurale instituite pentru cetățeni. Sunt evidențiate căile de atac în fața autorităților locale, rolul judecătoriilor de ocol și legătura directă cu Legea contenciosului administrativ din 1925. Pe plan critic, studiul demonstrează persistența modelului centralist napoleonian în pofida proclamării formale a descentralizării. Figura prefectului, ca organ de tutelă dotat cu drept de cenzură și atribuții de poliție, a limitat sever autonomia colectivităților. Directoratele ministeriale regionale și subordonarea financiară au accentuat controlul puterii executive. Lucrarea concluzionează că limitele funcționale ale reformei din 1925 au evidențiat necesitatea soluției descentralizatoare adoptate prin Legea din 3 august 1929.

*Abstract*. The paper analyzes the process of administrative unification in Greater Romania, established by the Law of June 14, 1925. Adopted in direct implementation of the 1923 Constitution, this normative act eliminated the legislative pluralism inherited from the former empires. The study examines the new territorial architecture based exclusively on counties and communes, highlighting the role of „plăși” and sectors as mere circumscriptions. It details the composition of local and county councils, the mechanisms of minority representation, and the assimilation of the provincial civil service corps. Furthermore, the research analyzes the procedural guarantees instituted for citizens, emphasizing avenues of appeal before local authorities, the role of sub-district courts (judecătorii de ocol), and the direct link to the 1925 Administrative Contentious Law. On a critical level, the study demonstrates the persistence of the centralist Napoleonic model despite the formal proclamation of decentralization. The figure of the prefect, as a supervisory body equipped with the right of censorship and police powers, severely limited the autonomy of local communities. Regional ministerial directorates and financial subordination further enhanced executive power control. The paper concludes that the functional limits of the 1925 reform highlighted the necessity of the decentralizing solution adopted through the Law of August 3, 1929.

## 🎓 PANELUL II

- **Andreea Antonia Pop** (*Facultatea de Drept, Universitatea din București*)

  *Reglementarea inteligenței artificiale: între inovație și protecția cetățeanului / Artificial Intelligence law: between inovation and citizen protection*

*Rezumat*. Romania este un stat de drept, democratic si social, in care drepturile si libertatile cetateanului, libera dezvoltare a personalitatii umane si dreptatra fiind valori supreme, iar legile fundamentale ale acestuia fiind necesare a tine pasul cu schimabrile constante ce au loc intr o societate democratica, in plina evolutie datorita tehnologiei. Inteligenta artificiala a ajuns un subiect intens dezbatut in legislatia Uniunii Europene, incercandu-se a se crea un cadru general juridic care sa protejeze oamenii contra folosirii acestuia in scopuri abuzive. Astfel, se remarca faptul ca fenomenul deepfake a luat amploare pe retelele de socializare, iar legislatia romana actuala este mult prea generala. Infractiuni precum inselaciunea, santajul sau falsul informatic sunt generale iar procedurile judiciare sunt lente si greoaie. Prejudiciile produse de un material trucat sunt instantanee si in unele cazuri ireversibile, fiind necesara o sanctionare accelerata a celor ce genereaza un astfel de contiut cu scopul de a produce efecte juridice, de a obtine foloase necuvenite patrimoniale sau nepatrimoniale. Puterea legislativa trebuie sa reglementeze intr-un mod suficient de predictibil, reflectand realitatea actuala, si eficient, ca sa asigure sanctionarea corespunzatoare al practicilor de genul.

*Abstract*. Romania is a democratic and social state governed by the rule of law, where citizens rights and freedoms, the free development of the human personality, and justice constitute supreme values; consequently, its fundamental laws must keep pace with the constant changes occurring in a democratic society rapidly evolving due to technology. Artificial intelligence has become a major topic in European Union legislation, with efforts underway to establish a general legal framework protecting individuals against its abusive use. Notably, the "deepfake" phenomenon has proliferated on social media, while current Romanian legislation remains too broad. Offenses such as fraud, blackmail, or computer forgery are defined in general terms, and judicial procedures are slow and cumbersome. The harm caused by manipulated content is instantaneous and, in some cases, irreversible. Therefore, swift sanctions are required for those who generate such content with the intent to produce legal effects, obtain undue pecuniary or non-pecuniary benefits. The legislation must enact laws that are predictable, reflecting current realities, and effective, ensuring that such practices are appropriately sanctioned.

- **Maria-Roberta Borcea** (*Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași*)

*De la creație la impersonare. Clonarea vocală între utilizare artistică și fraudă / From creation to impersonation. Voice cloning between artistic use and fraud*

*Rezumat*. Clonarea vocală prin inteligența artificială permite utilizarea unei voci în contexte în care titularul acesteia nu a vorbit ori interpretat în mod real conținutul respectiv. Prezenta analiză urmărește implicațiile juridice ale acestei tehnologii în domeniul muzical, prin reproducerea vocii artiștilor în compoziții pe care aceștia nu le-au interpretat și prin utilizarea propriei voci sintetice în procesul de creație, cât și în cazul folosirii clonării vocale în scopuri frauduloase, inclusiv în fraude telefonice și în materiale online care atribuie în mod fals unor persoane publice afirmații ori recomandări comerciale. Sunt avute în vedere protecția oferită de drepturile personalității, drepturile

interpreților, normele privind conținutul generat prin inteligență artificială și protecția consumatorului, cu raportare la jurisprudența relevantă.

*Abstract*. Voice cloning through artificial intelligence makes it possible to use a person's voice in contexts which that person has neither spoken nor actually performed the musical composition in question. This analysis examines the legal implications of this technology both in the music industry, through the reproduction of artists' voices in songs they have not performed and the use of one's own synthetic voice in the creative process, and in cases where voice cloning is used for fraudulent purposes, including telephone scams and online content that falsely attributes statements or commercial endorsements to public figures. The analysis considers personality rights, performers' rights, rules governing AI-generated content, and consumer protection law, with reference to relevant case law.

- **Elena-Georgiana Dănilă** (*Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza" din Iași*)

  *Arhitectura Black-Box în deciziile administrative automatizate / Black-Box Architecture in Automated Administrative Decisions: A Structural Form of Excess of Power?*

*Rezumat*. Adoptarea sistemelor automatizate în administrația publică creează un deficit sever de transparență prin opacitatea lor algoritmică, care se referă la imposibilitatea sau dificultatea de a înțelege, explica și urmări modul în care un algoritm ia o decizie sau ajunge la un anumit rezultat. Efectul mai este cunoscut în practică sub numele de efect de „cutie neagră". Această lucrare investighează dacă deciziile administrative automatizate reconfigurează noțiunea de exces de putere, transformând opacitatea dintr-un impediment tehnic într-o patologie juridică structurală.
Fenomenul promite eficientizarea serviciilor publice și reducerea erorilor umane, dar generează, de asemenea, trei riscuri majore: pasivitatea de automatizare, concept care cuprinde tendința umană de a avea încredere și de a se baza pe rezultatele generate de un algoritm, pasând astfel responsabilitatea juridică; tăcerea algoritmului, adică absența unei explicații inteligibile, fapt ce încalcă principiul transparenței și face aproape imposibilă îndeplinirea obligației de motivare a deciziilor administrative; și inacțiunea legislativă, care creează un vid de reglementare favorabil corporațiilor tehnologice. Imposibilitatea cetățeanului și a instanței de a înțelege raționamentul decizional produce un dezechilibru disproporționat între autoritate și cetățean, convertind puterea de apreciere în arbitrariu.
Tăcerea sistemelor automatizate trebuie tratată ca un obstacol în calea justiției, atrăgând nulitatea actului administrativ. În lumina AI Act-ului și a Regulamentului GDPR, lucrarea propune consacrarea dreptului la explicație, transparenței ex-ante și intervenției umane substanțiale drept pârghii esențiale de rebalansare legală și de control al excesului de putere. De asemenea, este explorat și conceptul de „cutie albă", reprezentând idealul de transparență pe care ar trebui să îl aibă deciziile administrative automatizate.

*Abstract*. Adopting automated systems in public administration creates a severe transparency deficit because of their algorithmic opacity: the difficulty or impossibility of understanding, explaining, and tracking how an algorithm makes a decision or reaches a specific result. In practice, this effect is also known as the "black box" effect. This paper investigates whether automated administrative decisions reconfigure the notion of excess of power, transforming opacity from a technical impediment into a structural legal pathology. While the phenomenon promises to make public services more efficient and reduce human error, it also generates three major risks: automation passivity, a concept encompassing the human tendency to trust and rely on algorithmically generated results, thereby passing on legal responsibility; algorithmic silence, meaning the absence of an intelligible explanation, which violates the principle of transparency and renders compliance with the obligation to state the reasons for administrative decisions nearly impossible; and legislative inaction, which creates a regulatory vacuum favorable to technology corporations. The inability of both citizens and courts to understand the decision-making reasoning creates a disproportionate imbalance between authority and citizen, converting discretionary power into arbitrariness. The silence of automated systems must be treated as an obstacle to justice, entailing the invalidity of the administrative act. In light of the AI Act and the GDPR, the paper proposes establishing the right to an explanation, ex-ante transparency, and substantial human intervention as essential levers for legal rebalancing and controlling the excess of power. Additionally, it explores the concept of the "white box," representing the ideal of transparency that automated administrative decisions should achieve.

- **Gabriela-Ingryd Radu** (*Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași*)

*Dreptul succesoral. Conceptul de moarte și repere de drept comparat / Inheritance Law - the concept of death and comparative law notions*

*Rezumat*. Indiferent de locul în care este redactat testamentul sau de locul în care are loc dezbaterea moștenirii, dreptul succesoral a reprezentat și mereu va reprezenta, fără posibilitate de tăgadă, o manifestare a dreptului civil de o importanță crucială, întrucât pune într-o discuție mai amplă problematica morții, în calitate de stadiu final și inevitabil al vieții, în strânsă conexiune cu relațiile de familie. Este, însă, lesne de înțeles faptul că modalitatea de reglementare a succesiunilor în anumite sisteme de drept ale lumii au fost incontestabil influențate de propria cultura și de evoluția societății pe întregul glob. Reperele de drept comparat ce vor fi studiate vizează, printre altele, vocația succesorală, nedemnitatea și formele testamentului.
Prezenta cercetare explorează, în mod introductiv, conceptul de moarte și multiplele conotații pe care le poate avea, transpunerea acestuia în drept prin mijlocirea normelor de drept succesoral, precum și particularități identificabile în sistemele de Civil Law, Common Law și drept bazat pe religie și filosofie.

*Abstract*. Regardless of the place where the will is redacted or where the succession proceedings are completed, inheritance has represented and will always represent, without any doubt, a crucially important manifestation of civil law, because it triggers a broader discussion about death as the final and unavoidable stage of life, in strong

connection to family relationships. However, it's not difficult to comprehend the fact that the manner in which inheritance law has developed in certain law systems has been definitely influenced by their respective cultures and the worldwide social evolution. The comparative law notions that will be studied concern, among others, the right to inherit, the unworthy heir and the main forms of a will.

This research study aims to explore the concept of death and the multiple meanings it can have, the way it has been translated into inheritance law and *particularities identifiable in various comparative law systems (Civil Law, Common Law, law systems based on religion and philosophy)*.

- **Eduard-Ștefan Hâlcov** (*Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza" din Iași*)

  *Răspunderea civilă pentru inconvenientele anormale de vecinătate săvârșite fără vinovăție / Civil Liability for Abnormal Neighbourhood Nuisances Occurring in the Absence of Fault*

*Rezumat*. Lucrarea ce urmează a fi prezentată în cadrul conferinței abordează problematica răspunderii civile extracontractuale pentru prejudiciul cauzat prin inconveniente anormale de vecinătate săvârșite fără vinovăție, urmărind analiza originii și fundamentării acestei forme de răspundere, a reglementării sale actuale, precum și a condițiilor necesare pentru angajarea acesteia și a modului în care aceasta se reflectă în realitatea juridică contemporană.
Prezentarea va cuprinde atât o perspectivă teoretică, prin examinarea principalelor concepții doctrinare incidente, cât și o perspectivă practică, întemeiată pe analiza jurisprudenței relevante a instanțelor naționale.
Tema prezintă un caracter pluridisciplinar, situându-se la intersecția dintre materia drepturilor reale și cea a răspunderii civile extracontractuale, și evidențiind necesitatea concilierii exercitării dreptului de proprietate cu protejarea titularilor drepturilor asupra imobilelor învecinate împotriva prejudiciilor generate de depășirea limitelor normale ale exercițiului acestui drept.

*Abstract*. The paper to be presented at the conference addresses the issue of civil liability for damage caused by abnormal neighbourhood nuisances occurring in the absence of fault. It examines the origins and legal basis of this form of liability, its current legal regulation, the conditions required for its establishment, as well as the manner in which it operates within contemporary legal practice.
The presentation will encompass both a theoretical perspective, through an examination of the main relevant doctrinal approaches, and a practical perspective, based on an analysis of relevant case law of the national courts.
The topic is multidisciplinary in nature, situated at the intersection of property law and non-contractual civil liability. It highlights the need to reconcile the exercise of property rights with the protection of holders of rights over neighbouring properties against damage resulting from the exceeding of the normal limits of the exercise of such rights.

- **Claudiu-George Dulgheru** (*Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza" din Iași*)

  *Libertatea de exprimare și limitele sale constituționale în contextul inteligenței artificiale / Freedom of Expression and Its Constitutional Limits in the Context of Artificial Intelligence*

*Rezumat*. Lucrarea analizează dacă mecanismele constituționale și convenționale de protecție și de restrângere a libertății de exprimare sunt suficiente pentru discursul produs, modificat sau amplificat prin sisteme de inteligență artificială. Analiza pornește de la art. 30, 31 și 53 din Constituția României, interpretate în lumina art. 10 din Convenția europeană a drepturilor omului, și de la art. 50 al Regulamentului (UE) 2024/1689 (aplicabil din 2 august 2026).
În susținerea acestei teme, cercetarea se articulează pe trei direcții principale de argumentare. În primul rând, se subliniază faptul că protecția constituțională este indisolubil legată de persoana umană, atât de cea care emite mesajul, cât și de publicul receptor. Întrucât sistemele de inteligență artificială nu pot dobândi calitatea de subiecte de drept, exprimarea mediată tehnologic nu necesită un regim constituțional distinct. În al doilea rând, deși esența drepturilor rămâne neschimbată, se transformă modul de intervenție a autorităților statului. Astfel, sancționarea ulterioară a autorului este completată de noi obligații preventive, precum asigurarea transparenței, marcarea conținutului și gestionarea riguroasă a riscurilor, supuse testului de proporționalitate din art. 53 din Legea fundamentală. În al treilea rând, studiul evidențiază necesitatea unei distincții clare între falsitatea conținutului și falsificarea provenienței acestuia. În ultimul caz, alterarea identității sursei lezează direct dreptul la propria imagine și justifică restrângeri graduale.
În concluzie, lucrarea propune valorificarea articolului 30 alineatul (8) din Constituția României drept reper fundamental pentru a asigura o distribuire echitabilă și proporțională a răspunderii juridice între toți factorii implicați în producerea și difuzarea conținutului generat de inteligența artificială.

*Abstract*. This paper examines whether the constitutional and conventional mechanisms for protecting and restricting freedom of expression are adequate for speech produced, altered, or amplified by artificial intelligence systems. The analysis takes as its starting point Articles 30, 31 and 53 of the Romanian Constitution, interpreted in light of Article 10 of the European Convention on Human Rights, together with Article 50 of Regulation (EU) 2024/1689 (applicable from 2 August 2026).
In support of this inquiry, the research is structured around three main lines of argument. First, it emphasises that constitutional protection is inextricably linked to the human person, both the speaker who conveys the message and the public who receives it. Since artificial intelligence systems cannot acquire the status of legal subjects, technologically mediated expression does not require a distinct constitutional regime. Second, while the substance of the rights remains unchanged, the manner in which public authorities intervene is being transformed. Ex post sanctions against the author are thus supplemented by new preventive obligations, such as ensuring transparency, labelling content, and rigorously managing risks, which remain subject to the proportionality test laid down in Article 53 of the Constitution. Third, the study highlights the need for a clear

distinction between the falsity of content and the falsification of its provenance. In the latter case, falsifying the identity of the source directly infringes the right to one's own image and justifies graduated restrictions.
In conclusion, the paper proposes that Article 30(8) of the Romanian Constitution be used as a fundamental reference point for ensuring a fair and proportionate allocation of legal liability among all actors involved in the production and dissemination of AI-generated content.

- **Ecaterina Andreea Drumea** (*Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza" din Iași*)

  *Viciile de consimțământ. Analiză teoretică, jurisprudențială și implicații moderne / Vices of Consent: A Theoretical and Jurisprudential Analysis and Modern Implications*

*Rezumat*. Această lucrare de cercetare urmărește descoperirea și analizarea perspectivelor inovatoare ce vizează: viciile de consimțănânt și transformarea acestora odată cu trecerea timpului și evoluția tehnologiei, protecția consimțământului în contextul evoluției rapide a tehnologiei și a transformărilor digitale ale raporturilor juridice civile.
Un element inovativ al cercetării este analiza modalităților prin care noile mecanisme digitale contemporane influențează consimțământul într-un raport juridic civil. Cum poate Influența, distorsiona sau manipula formarea și exprimarea voinței părților contractuale. De asemenea se are în vedere și evaluarea capacității normelor juridice existente ce reglementează acest domeniu. Adaptarea normei juridice în timp în mod alert la provocările aduse de noile inovații, atât în țară cât și în cadrul jurisdicțiilor altor țări (analiză comparativă). Vor fi abordate și posibile soluții noi pentru problematica acestui subiect. În acest sens, cercetarea își propune să excende limitele doctrinare și abordarea tradițională a viciilor de consimțământ. Punctul de interes primar fiind manifestarea acestora în contractele electronice și în interacțiunile dintre consumatori, platforme digitale și operatori economici.

*Abstract*. This research paper aims to identify and analyze innovative perspectives regarding defects of consent—specifically their evolution alongside technological advancements—and the protection of consent amidst rapid technological progress and the digital transformation of civil legal relationships. A key innovative aspect of the research is the analysis of how contemporary digital mechanisms influence consent within civil legal relationships, specifically examining how they can influence, distort, or manipulate the formation and expression of the contracting parties' will. The study also evaluates the adequacy of existing legal norms governing this field, considering the need for rapid adaptation to challenges posed by new innovations—both domestically and in other jurisdictions (through a comparative analysis). Potential new solutions to the issues raised by this subject will also be addressed. In this regard, the research seeks to move beyond doctrinal limitations and traditional approaches to defects of consent, focusing primarily on their manifestation in electronic contracts and in interactions between consumers, digital platforms, and economic operators.

- **Andreea Cozma, Ilinca Bunescu** (*Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza" din Iași*)

  *Conversațiile cu inteligența artificială ca probă judiciară / Conversations with Artificial Intelligence as Judicial Evidence: The Limits of the Law of Evidence in the Age of Algorithmic Content*

*Rezumat*. Integrarea inteligenței artificiale generative în activitățile cotidiene curente contribuie la emergența unei noi categorii probatorii, insuficient delimitată de dreptul contemporan: conversațiile între utilizatori și sistemele de inteligență artificială de tip chatbox. Actualele reglementări în domeniu permit, la nivel ideologic, valorificarea probelor electronice, însă particularitățile acestor conversații pun sub semnul întrebării criteriile tradiționale privind autenticitatea, proveniența și forța probatorie.
Prezenta lucrare susține că analiza conversațiilor cu sisteme de inteligență artificială exclusiv prin paradigma înscrisului electronic este insuficientă, întrucât conținutul acestora este determinat de interacțiunea dintre factorul uman și un proces algoritmic opac și dinamic. Analiza comparativă a dreptului Uniunii Europene, american și român urmărește raportul dintre admisibilitatea probei, posibilitatea autentificării sale, protecția datelor și principiile procesuale fundamentale.
Articolul subliniază necesitatea introducerii și delimitării unor criterii probatorii adaptate specificului conversațiilor cu factori de tip chatbox, fără a echivala, din oficiu, inovația tehnologică cu o prezumție de fiabilitate.

*Abstract*. The integration of generative artificial intelligence into everyday activities is contributing to the emergence of a novel category of evidence that remains insufficiently defined within contemporary law: conversations between users and chat-based artificial intelligence systems. Although existing legal frameworks, at least in principle, permit the use of electronic evidence, the distinctive characteristics of such interactions challenge traditional approaches to authenticity, provenance, and evidentiary weight.
This article argues that analysing conversations with artificial intelligence systems solely through the conceptual framework of electronic documents is inadequate. The content of these interactions is shaped by the interplay between human input and an opaque, dynamic, and probabilistic algorithmic process. A comparative analysis of the relevant regulatory frameworks found in the European Union, common law states and Romania examines the relationship between the admissibility of such evidence, its authentication, the protection of data, and fundamental principles of procedural law.
The article therefore highlights the need to develop and delineate evidentiary criteria specifically adapted to the distinctive nature of interactions with chat-based artificial intelligence systems. Such criteria should account for the technological characteristics of these interactions without, however, treating technological innovation as giving rise, by default, to a presumption of reliability.